

BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE ÖNLEME VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ ÇALIŞTAYI

“Bağımlılığa Karşı Güçlüyüz, Kararlıyız, Özgürüz!”

ÇALIŞTAY ÖZET RAPORU

16.01.2025-17.01.2025

HOPA TİCARET VE SANAYİ ODASI

ATATÜRK KONFERANS SALONU

Ocak, 2025 HOPA-ARTVİN

BAĞIMLILIĞA KARŞI **GÜÇLÜYÜZ, KARARLIYIZ, ÖZGÜRÜZ!**

BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE ÖNLEME ve SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ ÇALIŞTAYI

 16-17 Ocak 2025

 **Hopa Ticaret ve Sanayi Odası
Atatürk Konferans Salonu**

ÇALIŞTAY PROGRAMI

1.GÜN

09:30- 10:00 KAYIT

10:00- 10:30 AÇILIŞ

- Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı
- Açılış / Protokol Konuşmaları
- Dr. Öğretim Üyesi Şule Namlı - Düzenleme Kurulu Başkanı
- Utku Cihan - Hopa Belediye Başkanı
- Prof. Dr. Mustafa Sıtkı Bilgin - Artvin Çoruh Üniversitesi Rektörü
- Abdullah Arslantürk - Hopa Kaymakamı
- Dr. Turan Ergün - Artvin Valisi

10:30- 12:30 PANEL: BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE ÖNLEME ÇALIŞMALARI

- Panel Başkanı: Prof. Dr. Firdevs Savi Çakar -
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanı
- Uzm. Psikolog Mehmet Kızılarıslan (PMK Akademi):
"Bağımlılıkla Mücadelede Önleme Çalışmaları"
 - Prof. Dr. Özlem Tagay (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)-
"Bağımlılıkla Mücadelede Farkındalık Çalışmaları ve Ailenin Eğitimi"
 - Prof. Dr. Hamza Ateş (İstanbul Medeniyet Üniversitesi):
"Kamu Politikası Olarak Bağımlılıkla Mücadele"
 - Hopa Emniyet Müdürlüğü-Narkotik Şube: "Bölgedeki Mevcut Durum"
 - Psikolog Enes İsmet Mercan- Sosyal Hizmet Uzmanı Merve Topçu:
"YEDAM Tanıtım Sunumu"
 - Dr. Mustafa Tepe (Rize İl Sağlık Müdürü)
"Rize'de Bağımlılıkla Mücadele Deneyimi"

12:30-13:30 ÖĞLE YEMEĞİ

ÇALIŞTAY PROGRAMI

1. GÜN 13:30-17:00/ 2. GÜN 10:00- 12:00 ÇALIŞTAY GRUPLARI

- Çalışma Grubu 1: Bağımlılıkla Mücadelede Kamu Politikaları
Kolaylaştırıcı: Dr. Aydın Akpınar
Raportör: Dr. Bulut Doğan
Yer: Hopa Kaymakamlığı Toplantı Salonu
- Çalışma Grubu 2: Bağımlılıkla Mücadelede Farkındalık ve Aile Eğitimi
Kolaylaştırıcı: Dr. Öğr. Üyesi Şule Namlı
Raportör: Nilay Kadan
Yer: Hopa TSO Meclis Toplantı Salonu
- Çalışma Grubu 3: Madde Bağımlılığında Mücadele ve Önleme Çalışmaları
Kolaylaştırıcı: Serkan Koyuncu / Ertan Cem Gül
Raportör: Sosyal Hizmet Uzmanı Merve Topçu
Yer: Hopa Belediyesi Toplantı Salonu
- Çalışma Grubu 4: Alkol Bağımlılığında Mücadele ve Önleme Çalışmaları
Kolaylaştırıcı: Uzman Psikolog Mehmet Kızılarıslan
Raportörler: Psikolog Bilal Baykara / Sosyolog Simge Çakır
Yer: Hopa Yeşilay Derneği Atölye Salonu
- Çalışma Grubu 5: Davranışsal Bağımlılıkta Mücadele ve Önleme Çalışmaları
Kolaylaştırıcı: Psikolog İsmet Enes Mercan
Raportör: Necati Dişli
Yer: Hopa TSO Basın Toplantı Salonu

2.GÜN

13.00-14.00 DEĞERLENDİRME VE SONUÇ OTURUMU

Çalıştaya 5 çalışma grubunda olmak üzere **46**, panele **137**; **toplam 183** kişi katılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Çalıştay konuları ve katılımcı sayıları

Çalışma Grubu Adı	Katılımcı Sayısı
1: Bağımlılıkla Mücadelede Kamu Politikaları	12
2: Bağımlılıkla Mücadelede Farkındalık ve Aile Eğitimi	12
3: Madde Bağımlılığında Mücadele ve Önleme Çalışmaları	6
4: Alkol Bağımlılığında Mücadele ve Önleme Çalışmaları	7
5: Davranışsal Bağımlılıkta Mücadele ve Önleme Çalışmaları	9
6: Panel: Bağımlılıkla Mücadelede Önleme Çalışmaları	137
Toplam	183

Çalıştay, 16-17 Ocak 2025 Saat 10: 00'da açılış konuşmalarıyla başlamıştır.

Abdullah ARSLANTÜRK
Hopa Kaymakamı

Av. Sümeray ÇELİK
Hopa Belediyesi Başkan Vekili

Dr. Öğretim Üyesi Şule NAMLI
Çalıştay Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Murat KİBAR
AÇÜ Rektör V.

Açılış konuşmalarının ardından, alanında uzman akademisyenlerin ve alan çalışanlarının katkılarıyla “**Bağımlılıkla Mücadelede Önleme Çalışmaları**” paneli gerçekleştirilmiştir. Çalıştayın çerçevesini belirlemek ve katılımcıları alanda gerçekleştirilen çalışmalar ile ilgili bilgilendirmek amacıyla planlanan panel öğleden önce tek oturumda tamamlanmıştır.

Çalıştayın öğleden sonraki bölümünde ve ertesi gün devam eden bölümünde beş farklı salonda beş farklı konuda grup çalışmaları tamamlanmıştır. Grup çalışmaları aşağıdaki akış ile sürdürülmüştür:

- ✓ Tanışma ve çalıştay amaçlarının açıklanması,
- ✓ Yazmanın (raportör) belirlenmesi
- ✓ Aşağıdaki sorulara grup içinde yanıt aranması
 1. Sorun tanımlanması
 2. Sorunun nedenlerinin belirlenmesi
 3. Soruna çözüm önerilerinin alınması
 4. Hopa ilçesi ile ilgili özel bir konu olup olmadığının belirlenmesi
 5. (Varsa) diğer konuların belirlenmesi
- ✓ Sunucunun belirlenmesi, sunumlar için ön hazırlık yapılması

Grup çalışmalarının tamamlanmasının ardından grup raporları **16 Ocak saat 14:00-17:00** saatleri arasında yapılan ortak toplantıda sunulmuştur.

BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE ÖNLEME ÇALIŞMALARI PANELİ

Panel Başkanı: Prof. Dr. Firdevs SAKİ ÇAKAR

Panelistler,

1. Bağımlılıkla Mücadelede Önleme Çalışmaları- Uzm. Psikolog Mehmet KIZILARSAN
2. Bağımlılıkla Mücadelede Farkındalık Çalışmaları ve Ailenin Eğitimi- Prof. Dr. Özlem TAGAY
3. Kamu Politikası Olarak Bağımlılıkla Mücadele- Prof. Dr. Hamza ATEŞ
4. Bölgedeki Mevcut Durum- Komiser Barış GÜLÇAY
5. Yeşilay Derneği Sunumu- Psikolog Enes İsmet MERCAN, Merve TOPÇU
6. Rize'de Bağımlılıkla Mücadele- Dr. Mustafa TEPE

BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE ÖNLEME ÇALIŞMALARI

Uzm. Psikolog Mehmet KIZILARSAN

Bağımlılık Nedir?

Bağımlılık, bireylerin içsel huzursuzluktan uzaklaşmak ve haz duygusunu artırmak amacıyla belirli bir davranışı sürekli olarak yapmaya devam etmeleri durumudur. Bu durum, kişinin fiziksel ya da psikolojik olarak zarar görmesine rağmen, kontrol kaybı nedeniyle davranışın sürdürüldüğü bir süreçtir. Madde kullanımı bu anlamda bağımlılığın en belirgin örneğidir.

Bağımlılık, yalnızca bir bireysel problem olmayıp, toplumsal, kültürel ve ekonomik faktörlerle de ilişkilidir. Bağımlılık yapan maddelerin sürekli kullanımı, bireyin öznel yapısını bozar ve kişinin yaşamını olumsuz etkiler. Bu bağlamda bağımlılık bir hastalık olarak tanımlanabilir.

Madde Bağımlılığı ve Tarihçesi

Madde bağımlılığı, bireylerin belirli maddeleri sürekli olarak kullanma ihtiyacı hissetmesiyle başlar. Tarihsel olarak, insanlar yüzyıllar boyunca farklı maddeleri kullanım amacıyla keşfetmiş ve bağımlılıkla ilgili toplumlar çeşitli mücadeleler vermiştir. Madde bağımlılığının tarihsel süreci, hem bireylerin biyolojik hem de toplumsal düzeyde ciddi etkilerle karşılaşmalarına yol açmıştır.

Bağımlılık Yapıcı Maddeler

Bağımlılık yapan maddeler, genellikle merkezi sinir sistemini etkileyerek bireyin alışkanlık haline getirdiği maddelerdir. Bu maddeler, psikoaktif özellikler göstererek kişinin ruh halini değiştirebilir ve sürekli kullanımda bağımlılık yaratabilir. Örneğin alkol, tütün, uyuşturucular ve bazı ilaçlar bu kategoride yer alır.

Bağımlılığın meydana gelmesi, bu maddelerin beyindeki ödül sistemini etkileyerek kişi üzerinde tekrarlayan kullanma isteği oluşturmamasından kaynaklanmaktadır.

Bağımlılığın Nedenleri ve Sonuçları

Nedenler: Bağımlılığa yol açan pek çok etken vardır. Bunlar genetik yatkınlık, çevresel faktörler, psikolojik travmalar ve toplumsal etkiler gibi faktörleri içermektedir. Özellikle çocuklukta yaşanan ailevi problemler, okulda yaşanan olumsuz deneyimler ve sosyal çevredeki baskılar, bağımlılığın oluşumunu kolaylaştırabilir.

Sonuçlar: Bağımlılık hem fiziksel hem de psikolojik sağlık üzerinde olumsuz etkiler yaratır. Bu etkiler, bireyin toplumsal yaşantısını ve kişisel ilişkilerini bozar, ailevi çatışmalara ve işlevsellik kaybına yol açar. Ayrıca, bağımlılıkla mücadele etmenin zorlaştırdığı tedavi süreçleri, bireyin sağlığını daha da kötüleştirebilir.

Önleyici Hizmetler

Bağımlılıkla mücadelede en önemli aşama, önleyici hizmetlerdir. Bu hizmetler, bağımlılığın başlama sürecini engellemeye yönelik çalışmalar yapmayı hedefler. Bu bağlamda şunlar önemli rol oynamaktadır:

- **Eğitim:** Okullarda yapılan farkındalık çalışmaları, bağımlılıkla mücadelede önemli bir adımdır.

- **Toplumsal Farkındalık:** Medya aracılığıyla toplumda bağımlılığın tehlikelerine dikkat çekilmesi.
- **Erken Müdahale:** Çocuklar ve ergenler için yönelik programlar ile bağımlılık riski önceden tespit edilmelidir.

Psiko-Sosyal Çalışmalar

Bağımlılıkla mücadelede psikososyal çalışmalar, bireylerin psikolojik olarak güçlendirilmesi ve sosyo-kültürel adaptasyon süreçlerinin desteklenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Psikoterapi, rehabilitasyon ve grup terapileri, bağımlılık tedavisinin en temel bileşenlerindendir. Ayrıca ailelerin bu süreçteki desteği de oldukça önemlidir.

Bağımlılık tedavisinin başarısı, sadece fiziksel iyileşme ile değil, aynı zamanda bireylerin toplumsal hayata uyum sağlamalarıyla ölçülmelidir.

Bağımlılıkla Mücadelede Kamu Politikaları

Bağımlılıkla mücadelede kamu politikalarının etkili bir şekilde uygulanması, bu sorunun çözülmesi adına kritik bir adımdır. Aşağıdaki başlıklar, bu politikaların nasıl yapılandırılabileceğini göstermektedir:

- **Bağımlılıkla Mücadele Alanındaki Yatırımlar:** Türkiye’de AMATEM ve ÇEMATEM sayısının artırılması, bağımlılıkla mücadelede önemli bir adım olacaktır.
- **Erken Tanı ve Tedavi:** Bağımlılıkla mücadelede erken tanı konulması ve tedavi süreçlerinin başlatılması büyük önem taşır.
- **Eğitim ve Farkındalık:** Özellikle genç yaştaki bireylerde bağımlılıkla ilgili farkındalık oluşturulması ve bu konuda eğitimler verilmesi, sorunun önüne geçilmesine yardımcı olabilir.

Çözüm Önerileri ve Uygulama Stratejileri

Bağımlılıkla mücadelede bireysel, toplumsal ve kurumsal düzeyde bir dizi çözüm önerisi geliştirilmiştir. Bu öneriler şunlardır:

1. Bireysel Düzeyde Çalışmalar:

- Fiziksel arındırma (detoksifikasyon) ve psikolojik rehabilitasyon.
- Bireylerin sosyal uyum süreçlerinin desteklenmesi.

2. Toplumsal Düzeyde Çalışmalar:

- Toplumda bağımlılıkla mücadeleye yönelik farkındalık çalışmalarının artırılması.
- Bağımlılıkla mücadelede toplumun aktif rol alması sağlanmalıdır.

3. Kurumsal Düzeyde Çalışmalar:

- Bağımlılık koordinasyon merkezlerinin kurulması ve kurumsal işbirliklerinin güçlendirilmesi.
- Bağımlılık verilerinin düzenli olarak toplanması ve analiz edilmesi.

Sonuç ve Değerlendirme

Bağımlılıkla mücadele, multidisipliner bir yaklaşımı gerektiren karmaşık bir sorundur. Her bireyin, toplumun ve kurumun bu soruna dair ortak bir bilinç geliştirmesi ve çözüm odaklı çalışması önemlidir. Kamu politikaları, erken müdahale programları, eğitim faaliyetleri ve psikoterapi gibi yöntemlerle bağımlılıkla mücadelede daha etkili sonuçlar elde edilebilir.

BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE FARKINDALIK ÇALIŞMALARI VE AİLENİN EĞİTİMİ

Prof. Dr. Özlem TAGAY

Bağımlılık, bireyin bir madde, nesne veya davranış üzerindeki kontrolünü kaybetmesi olarak tanımlanır ve bu durum kişinin yaşamını fiziksel, psikolojik, sosyal, akademik ve finansal açılarından olumsuz etkiler. Bağımlılık, madde kullanımından internet, kumar ve alışveriş bağımlılığına kadar çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir ve bireylerin günlük yaşamlarını, aile ilişkilerini, iş performanslarını ve genel sağlık durumlarını tehdit eder. Bu nedenle, bağımlılık hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ele alınması gereken önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bağımlılıkla mücadelede farkındalığı artırmak ve bireyleri güçlendirmek temel amaç olmalıdır. Bu makalede, bağımlılığın tanımı, risk faktörleri, mücadele yöntemleri ve çözüm önerileri kapsamlı bir şekilde incelenecektir.

Bağımlılığın temel özellikleri arasında, kullanımın planlanandan daha uzun sürmesi, bırakma girişimlerinin başarısız olması, kullanımın olumsuz sonuçlarına rağmen devam etmesi ve kullanımın kesilmesi durumunda yoksunluk belirtilerinin görülmesi yer alır. Bağımlılığın kökeninde biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörler yatar ve bu nedenle tedavi ve önleme süreçleri çok yönlü olarak planlanmalıdır.

Bağımlılıkla mücadelede en kritik adım, bağımlılık risk faktörlerini tanımlamak ve bu faktörlere karşı koruyucu önlemler geliştirmektir. Bu risk faktörleri şunlardır:

- **Aile İçi Problemler:** Aile içi sorunlar ve stres faktörleri bağımlılığa zemin hazırlayabilir.
- **Düşük Özsaygı:** Bireyin kendine olan saygısının az olması, bağımlılığa yönelme riskini artırabilir.
- **Akran Baskısı:** Özellikle gençlerde, akran baskısı madde kullanımına başlama ve bağımlı olma riskini artırır.
- **Düşük Sosyal Destek:** Sosyal çevrenin zayıf olması, bireyleri bağımlılığa karşı daha savunmasız hale getirebilir.
- **Maddeye Kolay Erişim:** Maddeye ulaşımın kolay olması, madde kullanımını artırabilir ve bağımlılığa yol açabilir.
- **Erken Yaşta Madde Kullanımı:** Genç yaşta madde kullanımına başlamak, bağımlılık riskini yükseltir.

Bağımlılıkla mücadelede çeşitli aktörler rol oynamaktadır. Bu aktörler şunlardır:

- **Sağlık Profesyonelleri:** Bağımlılığın tedavi sürecinde rehberlik ederler.
- **Psikologlar ve Sosyal Hizmet Uzmanları:** Bireylerin risk faktörlerini tanımasına ve baş etme mekanizmaları geliştirmesine yardımcı olurlar.
- **Eğitimciler:** Okullarda gençlere farkındalık kazandırarak önleme çalışmalarına katkı sağlarlar.
- **Aileler:** Çocukları için ilk destek hattını oluştururlar ve riskli davranışları önlemede önemli rol oynarlar.
- **Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşları:** Bağımlılıkla mücadele politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında rol alırlar.
- **Medya ve Toplum Liderleri:** Kamuoyunu bilgilendirme ve farkındalık yaratma konusunda etkilidirler.

Bağımlılıkla mücadele uygulama aşaması, önleme, müdahale ve rehabilitasyon süreçlerini kapsar. Bu süreçte izlenmesi gereken adımlar şunlardır:

- **Toplumu Bilgilendirme ve Farkındalık Artırma:** Okullarda ve toplum merkezlerinde eğitimler verilmelidir. Eğitimler hem gençlere hem de ebeveynlere yönelik olmalıdır.

- **Erken Müdahale ve Danışmanlık Hizmetleri:** Bağımlılık riski taşıyan bireyler tespit edilerek danışmanlık hizmetleri sunulmalıdır.
- **Toplumsal Dayanışmayı Artırma:** Mahalle ve okul bazında etkinlikler düzenlenerek bireylerin sosyal destek ağları güçlendirilmelidir.
- **Rehabilitasyon:** Bağımlılıktan arınan bireylerin topluma yeniden kazandırılması ve iş-sosyal yaşamlarına entegrasyonu sağlanmalıdır. Uzun vadeli izleme ve destek programları uygulanmalıdır.

Uygulama aşamasının değerlendirilmesi sürecinde, eğitim ve farkındalık çalışmalarının etkinliği ölçülmeli ve bağımlılık oranlarındaki değişim analiz edilmelidir. Karşılaşılabilecek sorunlar arasında, toplumdaki yanlış inanışlar, finansal kaynakların yetersizliği, tedaviye erişimdeki zorluklar ve uzun tedavi süreçleri yer almaktadır. Bu sorunların önceden öngörülmesi ve gerekli tedbirlerin alınması, programların başarısını artıracaktır.

Öneriler

Bağımlılıkla mücadelede etkili olabilmek için aşağıdaki öneriler dikkate alınmalıdır:

- **Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları:** Toplumun tüm kesimlerine yönelik eğitim programları düzenlenmeli ve okullarda bağımlılıkla ilgili müfredatlar oluşturulmalıdır. Eğitimlerin sürekli hale getirilmesi ve güncel tutulması gerekmektedir.
- **Aile Destek Programları:** Aileler, bağımlılığı erken fark etme ve destek sağlama konusunda bilinçlendirilmelidir. Ailelere yönelik farkındalık programları ve destek grupları oluşturulmalıdır.
- **Ulaşılabilir Tedavi Hizmetleri:** Tedavi merkezlerinin sayısı artırılmalı ve tedaviye erişim kolaylaştırılmalıdır.
- **Sivil Toplum Katılımı:** Sivil toplum kuruluşlarının bağımlılıkla mücadelede aktif rol alması teşvik edilmelidir.
- **Medya Kampanyaları:** Bağımlılıkla ilgili kamu spotları ve bilgilendirici programlar düzenlenmelidir.
- **Yasal Düzenlemeler:** Madde kullanımını ve bağımlılığı önleyici yasal düzenlemeler güçlendirilmelidir.
- **Araştırma ve Geliştirme:** Bağımlılık üzerine yapılan araştırmalar desteklenmeli ve yeni tedavi yöntemleri geliştirilmelidir.

Sonuç

Bağımlılık, bireysel ve toplumsal düzeyde ciddi sonuçlara yol açan karmaşık bir sorundur. Bu sorunla mücadele, çok boyutlu bir yaklaşım gerektirmektedir. Bu makalede sunulan bilgiler ve öneriler, bağımlılıkla mücadelede etkili bir strateji oluşturmak ve toplumsal farkındalığı artırmak için önemli bir temel sunmaktadır. Toplumun tüm kesimlerinin katılımı ve iş birliği ile bağımlılığın olumsuz etkileri azaltılabilir ve daha sağlıklı bir toplum inşa edilebilir.

BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE KAMU POLİTİKALARI

Prof. Dr. Hamza ATEŞ

Prof. Dr. Hamza Ateş, “**Bağımlılıkla Mücadelede Kamu Politikaları**” başlıklı sunumunda, öncelikle bağımlılığın bir sorun olarak nasıl tanımlanabileceği üzerinde durmuştur. Bu kapsamda bağımlılığa dair yapılan birçok faaliyete rağmen bağımlılığın yükselişine dikkat çekmiştir. Ateş, bağımlılık sorununun günümüzde daha görünür hale gelip gelmediği veya geçmişten bu yana sabit bir sorun olup olmadığını da tartışmıştır. Bağımlılığın bir olgu olarak sabit olmasına rağmen her toplumsal-kurumsal aktörün kendi bakış açısıyla konuyu ele alması ve bununla beraber kurumlar ve disiplinler arasındaki entegrasyonun yetersiz olmasını bir diğer sorun olarak tanımlamıştır. Ayrıca, bağımlılığın sadece bireysel bir sorun değil, aynı zamanda toplumsal, siyasal, dini, kültürel ve ekonomik dinamiklerle bağlantılı bir olgu olduğunu vurgulamıştır.

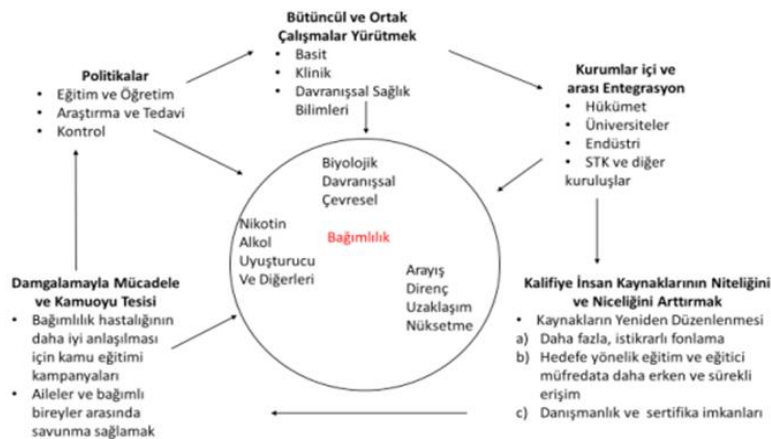
Ateş sunumunda bağımlılık sürecini “**Hazdan Bağımlılığa**” uzanan bir yol olarak tanımlamıştır. İnsanların haz verici deneyimlere doğal bir eğilim gösterdiği, ancak bu hazzın pekiştirildiği durumlarda bağımlılık riskinin arttığını ifade etmiştir. Bağımlılığın iki temel aşaması vurgulamıştır:

1. **Psikolojik Süreç:** Haz verici bir nesne veya deneyimle ilk karşılaşma ve bu deneyimin tekrar edilme arzusunu doğurması;
2. **Fiziksel Bağımlılık:** Aynı hazzı yeniden elde etmek için davranışların tekrarlanması ve bu süreçte madde miktarının veya bağımlılık süresinin artması olarak ifade etmiştir.

Prof. Dr. Hamza Ateş, sunumunda bağımlılığı artıran önemli risk faktörlerini detaylı olarak sıralamıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- Gençlik ya da ergenlik döneminde olma
- Teknoloji
- Ezberci-analitik olmayan eğitim
- Toplumun etik değerleri içselleştirme derecesinin düşüklüğü
- Güçlü-adil hukuk sisteminin olmaması
- Kişisel-ailevi travmalar
- Toplumsal travmalar

Ateş, bu risk faktörlerini genel olarak iki temel başlıkta incelemiştir. Bunlardan ilki bireysel ve ailevi travmalardır. Sevgi eksikliği ve bireylerin kendilerini ifade edememesi, Aile, okul ve sosyal çevrenin baskıcı tutumları ile üretkenlikten uzak ortamlarda (kahvehane, bar, kumarhane) geçirilen zaman bağımlılık koşullarını artırmaktadır. Diğer bir risk faktörü olarak ise toplumsal travmalar sayılabilmektedir. Pandemi, ekonomik krizler, adalet hissinin azalması ve toplumsal ahlakın erozyona uğraması, Deprem gibi doğal afetlerin toplumu derinden etkileyerek travmalar oluşturmaları bu aşamada sayılabilmektedir. Ateş sunumunda bir kamu politikası olarak bağımlılıkla mücadeleyi şu şekilde şemalaştırmıştır:

Ateş sunumunda kamu politikalarının çerçevesini de çizmiş, kamu politikalarının analizinin adımlarını gündem oluşturma, sorunun kabulü, araştırma, politika tasarımı, danışma, karar alma, uygulama, çıktı alma, etki etme, sonuç alma, değerlendirme, geliştirme ve sonlandırma şeklinde ifade etmiştir. Bu bağlamda kamu politikasına etki eden aktörleri ise siyaset dünyası, kamu kurumları, yasam organı, yargı ve denetim organları, akademi ve bilim dünyası, iş dünyası, Üçüncü kesim (Örneğin STK'lar), medya, bireyler ve dış kesim olarak sıralamıştır.

Ateş bağımlılıkla mücadelede sorunun çok boyutlu olduğunu belirtip; politik, ekonomik, sosyal, teknolojik ve güvenli boyutlarına dikkat çekmiştir. Bununla beraber sorunun doğru tanımlanması ve çözümün etkili olması için daha fazla veriye ihtiyaç olduğunu ve doğru verilere ulaşmadan çözümün de oldukça zor olacağını ifade etmiştir. Ateş, bağımlılıkla mücadelede sorunun çok boyutlu olduğunu vurguladığı gibi çözümün de bu çok boyutluluğa uygun bir şekilde tasarlanması gerektiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda çözüm önerilerini üç ana başlık altında toplamıştır:

1. Bireysel Düzeyde Çalışmalar

- Fiziksel Arındırma (Detoksifikasyon)
- Psikolojik Rehabilitasyon
- Sosyal Uyum

2. Toplumsal Düzeyde Çalışmalar

- Farkındalık Çalışmaları
- Önleme Faaliyetleri

3. Kurumsal Düzeyde Çalışmalar

- Bağımlılık koordinasyon merkezleri kurulması
- Kurumlarla koordinasyonun sağlanması
- Bilgi- Veri Akış Mekanizmalarının oluşturulması

Ateş, çözüm süreçlerinde toplumsal ve bireysel dizayn çalışmalarının önemine değinmiş ve tüm aktörlerin eşgüdümlü bir şekilde **“gerçek”** katılım sağlaması gerektiğinin altını çizmiştir. Ayrıca, bağımlılıkla mücadelede **“mış gibi yapma”** anlayışının yaygın bir sorun olduğunu ve bu durumun çözüm sürecini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Ateş, bağımlılıkla mücadelede birbirini tamamlayan farklı yaklaşımların entegre edilmesi gerektiğini de vurgulamıştır:

- Okul-Temelli Eğitici Yaklaşım (eğitim)
- Arz Azaltımına Yönelik Yaklaşım
- Talep Azaltımı Temelli Yaklaşım (psikoloji)
- Zarar Azaltımına Yönelik Yaklaşım
- Güvenlik ve Cezalandırmaya Yönelik Yaklaşım (adalet, iç güvenlik)
- Tedavi ile Erken Müdahale Yaklaşımı (tıp) vb.

Ateş sunumunun sonunda neler yapılması gerektiğine de değinmiştir. Ateş'e göre bağımlılıkla mücadeleye yönelik kamu politikalarında, arzın ve talebin önlenmesi temel adımlardır. Bu

bağlamda, teknolojiden hem önleme hem de tedavi süreçlerinde etkin bir şekilde yararlanılması önem arz etmektedir. Tıbbi tedavi süreçleri, bireylerin topluma yeniden kazandırılabilmesi için sosyal destek programları ile desteklenmelidir. Özellikle risk gruplarına yönelik özel önlemler alınmalı ve eğitim kalitesinin artırılmasıyla analitik düşünebilen, bağımlılıklara karşı direnç gösterebilen bireyler yetiştirilmelidir. Mücadelede tüm kamu kurumlarının (gümrük, polis, okul, hastane vb.) entegrasyon içinde çalışması, toplumsal adalet ve ahlak duygularının geliştirilmesi kadar önemlidir. Ayrıca, yöneticilerin örnek bir duruş sergilemeleri ve yerel düzeyde uygulanabilir pilot yönetim projelerinin geliştirilmesi, bu politikaların başarısına katkı sağlayacaktır.

Ateş ayrıca Hopa ve Kemalpaşa ilçelerini kapsayan “**Bağımlılıkla Mücadelede Önleme ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü**” çalıştayının bir ön çalışma olarak ele alınması gerektiğini, bu sürecin bir model olarak ele alınması ve projelendirilmesi önerisini dile getirmiştir. Daha önce düzenledikleri il bazındaki çalıştaylara atıf yaparak bu sürecin il değil ilçe bazında yapılmasının daha faydalı olduğunu ifade etmiş, bilimsel ve uygulanabilir bir modele dönüştürülerek tüm Türkiye’ye örnek olması temennisini ileterek sunumunu tamamlamıştır.

HOPA NARKOTİK SUÇLARLA MÜCADELE MEVCUT DURUM VE FAALİYETLER

Komiser Barış GÜLÇAY

Uyuşturucu madde ticareti, terör örgütleri ve diğer suç gruplarının en önemli gelir kaynaklarından biri olarak dikkat çekmektedir. Hopa Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü olarak hem ülkemizde hem de dünyada uyuşturucu suçlarına karşı mücadelede örnek teşkil edecek çalışmalar yürütmekteyiz. Bu kapsamda ilimiz genelinde uyuşturucu suçlarına yönelik detaylı ve düzenli çalışmalar yapılmaktadır. Başta Arhavi, Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri olmak üzere, tüm bölgeler dikkate alınarak narkotik madde arama köpekleriyle tırlara yönelik sıkı kontroller gerçekleştirilmektedir.

İlimize Gelen Uyuşturucu Maddeler

Elde edilen verilere göre, uyuşturucu maddeler ilimize genellikle komşu iller ve İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi büyük şehirlerden gönderilmektedir. Ayrıca, bazı sentetik uyuşturucu maddelerin Gürcistan üzerinden Kemalpaşa güzergâhını kullanarak ilimize giriş yaptığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, kırsal kesimlerde yasa dışı Hint keneviri ekimi yapıldığına dair bilgilere ulaşılmıştır. Bu durum, ekiplerimiz tarafından yakından izlenmekte ve gerekli operasyonlar gerçekleştirilmektedir.

Uygulamalar ve Kontroller

Şube Müdürlüğümüz ve İlçe Emniyet Müdürlükleri, koordineli bir şekilde narko alan uygulamalarını düzenli olarak gerçekleştirmektedir. Bu süreçte narkotik madde arama köpeklerinden etkin şekilde faydalanılmaktadır. Özellikle okul çevreleri gibi uyuşturucu madde kullanımının olabileceği riskli bölgelerde görevlilerimiz düzenli kontroller yapmaktadır. Şüpheli şahıslara yönelik denetimler de aralıksız devam etmektedir.

Narvas Projesi

Narvas Projesi, uyuşturucu madde kullanımının veya ticaretinin yapıldığı bölgelere dair risk analizleri yapılmasını amaçlayan bir projedir. Proje kapsamında, Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığına gelen ihbarlar saat, cadde, sokak, mahalle ve ilçe bazında haritalandırılmaktadır. Bu haritalandırma sayesinde uyuşturucu madde ticareti veya kullanımının yoğun olduğu bölgeler tespit edilerek etkili müdahale planları yapılmaktadır.

Eğitim ve Bilgilendirme Faaliyetleri

Uyuşturucu ile mücadelede yalnızca operasyonel faaliyetler değil, aynı zamanda toplumu bilinçlendirme çalışmaları da büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda:

- Narko Rehber Modülü
- Narko Gençlik Projesi
- Narko Anne Modülü
- Narko Kadın Modülü
- Narko Metamfetamin Modülü

gibi çeşitli projeler uygulanmaktadır. Eğitim seminerleri ve bilgilendirme faaliyetleri, özellikle Milli Eğitim Müdürlüğü ve diğer ilgili kurumlarla iş birliği içinde düzenlenmektedir.

Uyuma Uygulaması

Uyuşturucu ile m¼cadelede teknolojinin etkin kullanımı amacıyla geliştirilen Uyuma uygulaması, vatandaşların ihbarlarını daha kolay yapabilmesini sağlamaktadır. Akıllı telefonlara indirilebilen bu uygulama, ihbarcının kimliğini gizli tutarak güvenli bir ortam sunmaktadır. Konum, fotoğraf veya video gibi ek bilgilerle yapılan ihbarlar, kolluk birimlerine hızlı bir şekilde ulaştırılmakta ve m¼dahale s¼reci hızlandırılmaktadır. Uyuma uygulaması sayesinde, uyuşturucu suçlarıyla m¼cadelede önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Hopa Narkotik Suçlarla M¼cadele şube M¼d¼rl¼ę¼ olarak uyuşturucu ile m¼cadelede gerek operasyonel faaliyetler gerekse eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları kararlılıkla s¼rd¼r¼lmektedir. Bu çalışmalar, diğer kolluk birimleri ve ilgili kurumlarla iş birliği içinde y¼r¼t¼lmekte ve toplumun her kesimini hedef alan kapsamlı bir yaklaşım benimsenmektedir.

Uyuşturucu suçlarıyla m¼cadelede halkın desteği büyük önem taşımaktadır. Vatandaşlarımızın bilinçlendirilmesi ve ihbar mekanizmalarının aktif kullanımı, daha güvenli bir toplum inşa etme hedefimize ulaşmamızda önemli bir rol oynamaktadır.

RİZE'DE BAĞIMLILIKLA MÜCADELE

Dr. Mustafa TEPE

Ruh Sağlığı Bozukluğu Olan Bireylerin Tedavi ve Sevk Süreçleri

Giriş

Bu rapor, Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilen ruh sağlığı bozukluğu yaşayan vatandaşlarımıza yönelik yönlendirme, tedavi ve sevk süreçlerini kapsamaktadır. 13.10.2005 tarihli, 2005/155 sayılı Genelge ve 12.02.2014 tarihli, 2014/2 Genelge esaslarına dayalı olarak, zorunlu yatış öngörülen durumlarda yapılan sevklerin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği ele alınmaktadır.

Psikiyatrik Acil Durumlar ve Yatış Süreci

Ağır ruhsal bozukluğu olan hastalar, kendilerine ve çevrelerine zarar verme riski taşıdıkları, hastalıklarının alevlenme dönemlerinde "Psikiyatrik Acil Durum" olarak değerlendirilerek acil yardım hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu durumlar için, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu uyarınca, vasi kararı alınmış hastalar, vasilerinin talepleri doğrultusunda uygun sağlık kuruluşlarına sevk edilmektedir. Vasi kararı olmayan hastalar ise, Sulh Hukuk Mahkemeleri'nden alınacak kararlar doğrultusunda sevk işlemleri yapılmaktadır.

Koruma Amacıyla Özgürlüğün Kısıtlanması

Ruh sağlığı bozukluğu olan ve kendisi ile çevresi için tehlike arz eden bireylerin tedaviye alınması için Türk Medeni Kanunu'nun 432. maddesi çerçevesinde "Koruma Amacıyla Özgürlüğün Kısıtlanması" hükmü uygulanmaktadır. Bu madde gereği, akıl hastalığı, alkol veya uyuşturucu bağımlılığı gibi durumlar ile ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalıklar nedeniyle toplum için tehdit oluşturan bireylerin tedavi ve eğitim için uygun kuruma yerleştirilmeleri sağlanmaktadır.

Vesayet ve Sevk Süreci

Bireylerin sevkleri ve tedavi süreçleri, vesayet kararları doğrultusunda düzenlenmektedir. Hasta yakınları, hastanın vesayet altına alınması için Cumhuriyet Savcılığı ve Sulh Hukuk Mahkemeleri'ne başvuruda bulunmaktadır. Savcılık ve Sulh Hukuk Mahkemelerinin alacağı kararlar doğrultusunda, gerekli tedavi ve yönlendirmeler yapılmaktadır.

Vesayet İhtiyacı Gerektiren Durumlar

Türk Medeni Kanunu'na göre, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı, alkol ya da uyuşturucu bağımlılığı sebebiyle korunmaya muhtaç olan her ergin birey vesayet altına alınabilir. Bu durumda, ailelerin ve kamu görevlilerinin, durumu yetkili vesayet makamına bildirmeleri gerekmektedir. Ayrıca, bireyin tedavi süreci sonrası devamlı izlenmesi önem taşımaktadır. Aile hekimleri, hastaların tedavi sonrası sürecine etkin bir şekilde katılım göstererek tedaviye yardımcı olmalıdır.

Madde Bağımlılığı Tedavi Süreci

Madde bağımlısı bireylerin tedavi süreci, gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilir. Birey tedavi için gönüllü olduğunda, ayaktan tedavi almak üzere Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne yönlendirilir. Yatarak tedavi edilmesi gereken durumlarda ise, Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne sevk edilir. Ancak, birey tedaviye isteksizse,

Türk Medeni Kanunu'nun 432. maddesi doğrultusunda "Koruma Amacıyla Özgürlüğün Kısıtlanması" kararı alınarak tedavi süreci başlatılabilir.

Tedavi Sonrası İzleme ve Destek

Hastaların tedavi süreci sonrasında, ailelerin tedavi sürecine katılımı büyük önem taşımaktadır. Aileler, hastaların ilaç takibini aksatmadan yapmalı ve tedavi sonrası sürecin takibine önem vermelidir. Ayrıca, tedavi sonrası rehabilitasyon sürecine yönelik olarak, TRSM (Toplum Ruh Sağlığı Merkezi) ile işbirliği yapılarak, bireylerin sosyal uyum süreçleri desteklenmelidir.

Sonuç ve Öneriler

Ruh sağlığı bozukluğu olan bireylerin tedavi sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi, aile, sağlık personeli ve adli makamların işbirliğiyle mümkün olmaktadır. Tedavi süreçleri ve sevk işlemleri, yasal düzenlemelere ve gönüllülük esaslarına dayalı olarak titizlikle gerçekleştirilmelidir.

Öneriler

1. Ailelerin, ruh sağlığı bozukluğu olan bireylerin tedavi süreçlerine etkin katılımı teşvik edilmelidir.
2. Savcılık ve Sulh Hukuk Mahkemeleri ile koordinasyon artırılmalı, tedavi süreci için gerekli hukuki kararların hızlı bir şekilde alınması sağlanmalıdır.
3. Madde bağımlılığı tedavisi gönüllülük esasına dayalı olmalı, ancak tedaviye gönüllü olmayan bireyler için yasal prosedürler uygulanmalıdır.
4. Tedavi sonrasında izleme süreçleri güçlendirilmelidir; aile hekimleri ve TRSM ile işbirliği yapılmalıdır.

Çalışma Grubu 1

KAMU POLİTİKASI OLARAK BAĞIMLILIKLA MÜCADELE

Kolaylaştırıcı: Aydın AKPINAR

Raportör: Bulut DOĞAN

Katılımcılar:

1. Dr. Ahmet Akif KARADAMAR- Araştırma Görevlisi/ Artvin Çoruh Üniversitesi
2. Bülent TOPAL- İnsan Kaynakları Müdürü/ Hopa Belediyesi
3. Dr. Eda MERT- Öğretim Görevlisi/ Artvin Çoruh Üniversitesi
4. Prof. Dr. Hamza ATEŞ- Öğretim Üyesi/İstanbul Medeniyet Üniversitesi
5. Mustafa KARA- Psikolojik Danışman/ Dağ Sporcusu
6. Nurcan VAYIÇ- Hopa Esnaf ve Sanatkarlar Odası
7. Meryem ÖZÇEP AÇAR- Hopa Kent Hakkı Derneği
8. Dr. Onur AÇAR- Hopa Kent Hakkı Derneği
9. Murat OĞUZ- İstanbul Büyükşehir Belediyesi
10. Bünyamin ŞAHNA- Sosyolog /Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
11. Alp Türk ÖKSÜZ- Psikolog / Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
12. Oktay KALELİ- Müdür Yrd./ Hopa Sosyal Hizmet Merkezi

Giriş

Kamu politikası, kamusal sorunlara yönelik olarak çözümlerin üretilmesi ve kamu yararının gözetilmesi amacıyla hükümetlerin yapmaya ya da yapmamaya karar verdikleri uygulamaların bütünü olarak tanımlanabilmektedir (Levander, 2009 s.66; Dye, 1987 s.1 akt. Yıldız, 2011). Kamu politikaları analiz edilirken bir süreç olarak ele alındığında, belirli bir sorunun tanımlanması, politika seçeneklerinin geliştirilmesi, uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi gibi adımları izlediği görülmektedir ve bu adımlar sistematik bir döngü izlemektedir (Yıldız, 2023; Dunn, 2018).

Kamu politikalarının kamusal sorunlara yönelik çözüm odaklı anlayışı göz önüne alındığında Bağımlılığın önemli bir kamu politikası sorunu olarak ön plana çıktığı görülebilmektedir. Bağımlılık, küreselden yerele tüm ölçeklerde hem bireysel hem de toplumsal sonuçları olan çok boyutlu bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC), bağımlılığı yalnızca bireysel bir sağlık sorunu olarak değil, toplumsal huzur ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından da tehdit olarak değerlendirmektedir (UNODC, 2024).

Bağımlılık, yerel ölçekte de önemli bir sorun alanı olarak ortaya çıkabilmekte ve bu sorunun nasıl ortaya çıktığını anlamak ve önlemek için çözüm önerileri geliştirmek amacıyla adımlar atılabilmektedir. Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde bağımlılık sorununun çözümüne yönelik olarak düzenlenen “Bağımlılıkla Mücadelede Önleme ve Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) Rolü Çalıştayı” böyle bir arayışın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Çalıştayı alt başlıklarından biri ise “Kamu Politikası Olarak Bağımlılıkla Mücadele” şeklinde belirlenmiştir. Bu çalıştay grubu raporunda, kamu politikası süreçlerini temel alarak sorunun tanımı, politika seçenekleri, uygulama süreci, değerlendirme ve somut önerileri tartışılmıştır. Katılımcıların sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik değindikleri temel noktalara ise aşağıda yer verilmiştir.

Sorunun Tanımı

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerini içine alan coğrafyada bağımlılık sorunu; coğrafi, ekonomik ve sosyal faktörlerin kesişim noktasında ortaya çıkan çok boyutlu bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Çalıştayda yapılan tartışmalara göre sorun aşağıdaki başlıklarda tanımlanmıştır.

1.1. Coğrafi ve Ekonomik Faktörler

Hopa’ ve Kemalpaşa ilçelerinin sınır bölgesinde bulunması ve ticaret yollarının geçiş noktası olması, katılımcılara göre bağımlılığı besleyen yasa dışı ekonomik faaliyetleri artırmaktadır. Bir katılımcının belirttiği gibi, “Hopa’da dış etkilerle sürekli temas, ekonomik ve sosyal geçişkenlikleri artırarak bağımlılığa zemin hazırlıyor.” Bağımlılık yapıcı maddelere ulaşımın kolay olması, ucuz olması ve kaçakçılık gibi yasadışı pratikler bağımlılığı artırır niteliktedir. Bu görüşlerin yanı sıra bağımlılık sorununun aslında tüm Türkiye’nin sorunu olduğu ve yalnızca Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinin sorunu olmadığı görüşü de katılımcılarca belirtilmiştir.

Ekonomik olarak ise makro ölçekte neo-liberal politikalar toplumsal ilişkileri ve bireyleri de etkilemektedir. Metalaşma ile ise insanlar yalnızca emek süreçlerine değil aynı zamanda içerisinde bulundukları topluma ve gündelik hayata yabancılaşmaktadırlar. Bu durumda belirsizlikler ve istikrarsız istihdam koşulları, bireylerin aidiyet duygusunu zayıflatmakta ve riskli davranışlara yöneltmekte, kısa vadeli hazların peşine düşme eğilimini artırmaktadır. Bir katılımcının da belirttiği

üzere Prekaryalaşma kavramı (Standing, 2011) bu süreci açıklar niteliktedir. Çalıştay grubunda prekaryalaşma düzensiz emek rejimleri olarak tartışılmıştır. Prekaryalaşma ile aidiyet, istikrarlı kimlik geliştirme süreci günden güne azalmış bu da bağımlılıklara yol açmıştır. Katılımcıların belirttiği üzere gençlerin iş tatmininin olmaması ve kısa süreli işlere yönelmeleri, kariyer planlarının olmaması ve kısa dönemli tatmine yönelmeleri ekonomik eksende tartışıldığında aynı zamanda bağımlılık koşullarını oluşturmaktadır.

1.2. Sosyal Alanların Eksikliği ve Gençlik Sorunları

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde sosyal etkinlik alanlarının sınırlı olması, gençlerin boş zamanlarını değerlendirecek alternatiflere ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Sinema, tiyatro, yeşil alan, park ve bahçeler gibi alanların eksikliği bu açıdan sorun olarak sayılmıştır. Bu durum, madde bağımlılığı ve dijital bağımlılık gibi sorunları tetiklemektedir. Bir katılımcı: “Eskiden Hopa’da sosyal faaliyetler daha yaygındı, ancak bugün çocuklar bilgisayar başında yalnızlaştı” diyerek pandemi sürecinin etkilerine de dikkat çekmiştir.

2. Politika Seçenekleri ve Uygulama Süreci

Katılımcıların beyanları neticesinde bağımlılıkla mücadelede politika seçenekleri ve uygulama aşamasının çok boyutlu ve bütüncül bir yaklaşım gerektirdiği ortaya çıkmıştır. Çalıştayda sunulan öneriler doğrultusunda eğitim temelli önlemler alınması, sosyal alanların artırılması ile ekonomik destek ve sosyal girişimcilik alanlarının artırılmasına yönelik uygulamaların yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bu uygulamaların ise katılımcı mekanizmaları kullanarak ve çok aktörlüğü işbirliği ile yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Aşağıda bu uygulama önerilerine kısaca yer verilmiştir.

2.1. Eğitim ve Farkındalık Programları

Bağımlılıkla mücadelede erken yaşta eğitim ve farkındalık programları kilit öneme sahiptir. Özellikle anaokulundan başlayarak bağımlılık, teknoloji kullanımı ve sosyal medya okuryazarlığı gibi konularda eğitim verilmesi gerektiği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

- **Erken Çocukluk Döneminde Eğitim:** Bir katılımcının belirttiği gibi, bağımlılıklar konusunda eğitime erken çocukluktan itibaren başlanmalı ve bu eğitim sürdürülebilir şekilde yapılandırılmalıdır. Bu bağlamda “kooperatif anaokulları” ve “etüt merkezleri” gibi yapıların kurulması önerilmektedir.
- **Teknoloji Kullanımı Eğitimi:** Diğer bir katılımcının dikkat çektiği gibi, dijital platformların yasaklanması yerine olumlu kullanım eğitimi verilmelidir. Discord ve Twitch gibi platformlar kontrollü kullanılmalı ve yetişkinlerin rehberliğinde güvenli dijital alanlar oluşturulmalıdır.
- **Anne Baba Eğitimleri:** Ailelerin bağımlılık ve teknoloji kullanımı konularında bilgilendirilmesi için eğitim programları düzenlenmelidir. Başka bir katılımcının vurguladığı gibi, aileler çocukların teknoloji ve sosyal medya kullanımını daha yakından takip etmelidir.

2.2. Sosyal Faaliyetlerin Artırılması ve Gençlere Yönelik Etkinlikler

Çalıştay grubundaki tartışmalarda sosyal faaliyet eksikliği, gençlerin zararlı alışkanlıklara yönelmesinin temel nedenlerinden biri olarak görülmüştür. Çalıştay grubunda spor, sanat ve doğa etkinliklerinin artırılması önerilmiştir.

- **Doğa ve Spor Okulları:** Bir katılımcının doğa sporlarına yaptığı vurgu doğrultusunda, Hopa'da gençlerin doğa ile bağ kurmasını sağlayacak doğa yürüyüşleri, kampçılık ve dağcılık gibi spor etkinlikleri düzenlenmesi önerilmektedir.
- **Spor Kulüpleri ve Turnuvalar:** Birçok katılımcının belirttiği gibi, gençlerin enerjilerini sağlıklı alanlara yönlendirebilmesi için futbol, basketbol ve diğer spor branşlarında düzenli turnuvalar düzenlenmelidir. Bu etkinlikler başarı temelli değil süreç temelli olmalıdır.
- **Müzik ve Sanat Atölyeleri:** Katılımcılarca Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde müzik odalarının eksikliğine dikkat çekilmiş ve gençlerin sanatsal faaliyetlere katılabileceği merkezlerin açılması gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda müzik, resim, tiyatro gibi atölyeler yaygınlaştırılmalıdır ve ücretsiz olmalıdır.

2.3. Sosyal Altyapının Güçlendirilmesi

Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde sosyal donatı alanlarının ve yeşil alanların eksikliği, gençlerin sosyalleşme imkanlarını sınırlamaktadır. Bu durum bağımlılık riskini artıran önemli bir faktör olarak öne çıkmıştır.

- **Yeşil Alan ve Parkların Artırılması:** Katılımcılara göre Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri her ne kadar doğal bir yeşillikle kaplı olsalar da kentsel alanlar tamamen betona gömülmüştür. Çocukların ve gençlerin enerjilerini atabilecekleri parklar ve yeşil alanlar artırılmalıdır. Kent içinde daha fazla sosyal alan yaratılmalıdır.
- **Açık Hava Sosyal Alanları:** Geçmişte olduğu gibi örneğin çay alım yerleri gibi kamusal alanlar, kültürel etkinliklerin düzenlendiği alanlara dönüştürülebilir. Bu tür alanlarda tiyatro ve gösteri etkinlikleri yapılmalıdır.

2.4. Kadın ve Gençlik Destek Programları

Kadınlar ve gençler, bağımlılıkla mücadelede hem savunmasız gruplar hem de çözümün önemli bir parçası olarak görülmektedir. Katılımcıların vurguladığı gibi, kadınların ve gençlerin ekonomik özneler haline gelmesi bağımlılık riskini azaltabilir.

- **Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi:** Kadınlara yönelik mikro finans projeleri ve girişimcilik destekleri sağlanmalıdır. Kadınlar hem üretim süreçlerinde hem de sosyal projelerde daha aktif rol almalıdır.
- **Gençlik Kooperatifleri:** Gençlere yönelik tarım ve el sanatları vb. kooperatifler kurulmalı ve gençlerin ekonomik hayata katılımı teşvik edilmelidir. Bu kooperatifler aynı zamanda eğitim ve sosyal projelerle desteklenmelidir.
- **Spor ve Kültür Tesisleri:** Hopa Sporun U14 ve U17 gibi kategorilerinde spor altyapısının geliştirilmesi önerilmektedir. Bu tür spor kulüpleri, gençlerin kente aidiyet duygusunu güçlendirebilir, bağımlılık yapıcı şeylerden uzak durmalarını sağlayabilir niteliktedir. Örneğin bir katılımcı İstanbul Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden deneyimlerini aktararak başarılı uygulamaların Hopa ve Kemalpaşa ilçelerine yönelik yapılabilirliğini tartışmıştır.

2.5. Yerel Yönetim ve STK İşbirliği

Bağımlılıkla mücadelede yerel yönetimlerin ve STK'ların işbirliği büyük önem taşır. Katılımcılar, bu sürecin tüm aktörlerin dahil olduğu ortak bir platformda yürütülmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

- **Yerel Meclisler ve Katılım Modelleri:** Farklı kesimlerin sorunlarını tartışıp çözüm üreteceği mahalle meclisleri ve gençlik meclisleri oluşturulmalıdır.
- **STK Kapasitesinin Artırılması:** STK'lar için devlet destekli projeler ve hibe programları geliştirilmelidir. Bir katılımcının da belirttiği üzere Finlandiya örneğinde olduğu gibi, hobi temelli rehabilitasyon projeleri STK'lar üzerinden yürütülebilir görünmektedir.

2.6. Veri Tabanı ve Araştırma Odaklı Politika Geliştirme

Çalıştayda katılımcılar, veri eksikliğinin politika tasarımı ve izleme süreçlerini zorlaştırdığını vurgulamışlardır.

- **Yerel Veri Tabanı:** Bağımlılık oranlarını, sosyoekonomik verileri ve sosyal hizmetlere katılım oranlarını izlemek için kapsamlı bir veri tabanı oluşturulmalıdır.
- **Periyodik Değerlendirme ve İzleme:** İzleme süreçleri için düzenli raporlamalar yapılmalı, elde edilen sonuçlara göre politika süreçleri revize edilmelidir.

3. Değerlendirme ve Öneriler

Çalışma grubunda katılımcılar sorunların tanımlanması ve formüle edilmesi, uygulanması sürecine ek olarak politikaların değerlendirilmesi ve öneriler adımlarında da sürdürülebilir bir bağımlılık politikasının oluşmasına yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler özetle aşağıda sıralanmışlardır.

- **Eğitim Reformu:** Okul öncesi dönemden başlayarak farkındalık kazandırılmalı ve sosyal becerilerin gelişimi desteklenmelidir. Katılımcılar önleme çalışmalarının daha en alt seviyeden itibaren verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu kapsamda daha okul öncesi dönemden başlayarak her türlü bağımlılığın zararları öğrencilere anlatılmalıdır.
- **Sosyal Alanların Yaygınlaştırılması:** Parklar, spor salonları ve kültürel etkinlik alanları artırılmalıdır. Katılımcılar belki de en çok bu öneriyi dile getirmişlerdir. Etkinlik alanlarının artmasının bağımlılığın önlenmesi için en yüksek etkiyi yapacağı katılımcılarca belirtilmiştir.
- **STK ve Kamu İşbirliği:** STK'ların kapasiteleri artırılmalı ve kamu kurumlarıyla iş birliği sağlanmalıdır. Bu kapsamda katılımcılar Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinin sivil toplumun etkinliği bakımından gelişmiş bir yer olduğu ve yerelin sorunlarına yönelik çalışmalar gerçekleştirdiğini belirtmişlerdir. Bununla beraber yine bir katılımcının belirttiği üzere bu süreç yalnızca bir aktörün çözebileceği bir sorun alanı değildir. Bu bakımdan Kamu kaynaklarının STK'lara aktarılması, ortak projeler üretilmesi ve kentin daha yaşanabilir hale gelmesi adına işbirliğinin önemine vurgu yapılmıştır.
- **Pilot Projeler:** Yerel düzeyde uygulanabilir pilot projeler geliştirilmelidir. Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde uygulanacak modelin diğer il ve ilçeler için önemli bir rol model olabileceği ve bağımlılığın önlenmesi konusunda katkı sunabileceği katılımcılarca ifade edilmiştir.
- **Veri Toplama ve Analiz:** Politika süreçlerinin sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilmesi ve iyileştirilmesi için bağımlılıkla ilgili veri toplanmalıdır. Katılımcılar veri eksikliğini aynı zamanda bir problem alanı olarak da tanımlamışlardır.

Sonuç

Sonuç olarak “**Bağımlılıkla Mücadele’de Önleme ve Sivil Toplum Kuruluşları Çalıştayı**” kapsamında, Hopa ve Kemalpaşa ilçelerine öncelik verilmiş olsa da çalıştayın tüm il ve ilçelere örnek teşkil etmesi hedeflenmiştir. Birinci alt grup olan ve bağımlılıkla mücadeleyi kamu politikası önceliği olarak ele alan çalışma grubunda, sorunun çok boyutlu bir kamu politikası yaklaşımıyla değerlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Sorunun bireysel, toplumsal ve kurumsal boyutlarıyla ele alınmasının, daha etkili ve sürdürülebilir çözümler geliştirilmesine olanak sağlayacağı da belirtilmiştir.

Kaynakça

1. Yıldız, M. (2023). *Kamu Politikası Analizi: Kamusal Sorunların Teşhisi ve Çözümü*. Gazi Kitabevi
2. Yıldız, M. (2011) *Kamu Politikası Açık Ders Notları*. TÜBA.
<https://acikders.tuba.gov.tr/course/view.php?id=66> (2025)
3. Dye, T. R. (1987). *Understanding Public Policy (4th ed.)*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
4. Lavender, W. (2009). *Worldview and Public Policy: From American Exceptionalism to American Empire*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Fairfax, VA: George Mason University.
5. Dunn, W. N. (2018). *Public Policy Analysis: An Integrated Approach*. Routledge.
6. Standing, G. (2011). *The Precariat: The New Dangerous Class*. Bloomsbury Academic.
7. UNODC (2024). *World Drug Report*. United Nations Office on Drugs and Crime

Çalışma Grubu 2

BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE FARKINDALIK VE AİLE EĞİTİMİ

Kolaylaştırıcılar: Şule NAMLI

Raportör: Nilay KADAN

Katılımcılar:

1. Yunus YAZICI- Ziraat Mühendisi/ Başoba Köyü Muhtarı
2. Emine BAŞAR- Yukarı Kuledibi Mahallesi Muhtarı
3. Demet SÖNMEZ- Ortahopa Mahallesi Muhtarı
4. Dr. İlknur YENİÇERİ- Öğretim Üyesi/ Artvin Çoruh Üniversitesi
5. Merve AKDENİZ ÖKSÜZ- Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi
6. Ufuk ŞAT- Psikolojik Danışmanlık Öğretmeni/ Yavuz Selim Ortaokulu
7. Kıymet ÖZGÜL- Psikolog/ Hopa Sosyal Hizmetler Müdürlüğünden
8. Dr. Gizem YAĞMUR DEĞİRMENCİ- Araştırma Görevlisi/ Artvin Çoruh Üniversitesi
9. Dr. Deniz Sümeyye YORULMAZ DEMİR – Öğretim Üyesi/ Artvin Çoruh Üniversitesi
10. Vahide UZUN- Psikolog/ Rize Kaçkar Devlet Hastanesi
11. İbrahim KARATAŞ- Sosyal Hizmet Uzmanı/ Rize Eğitim Araştırma Hastanesi

Giriş

Bağımlılık, bireyin bir ürüne ya da maddeye olan bağımlılığını veya belirli davranışlarını kontrol edememesi, olumsuz etkilerini bilmesine rağmen bu davranışı sürdürmesi olarak ifade edilebilir. Bağımlılıklar, bütün dünyada bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığını ciddi bir şekilde tehdit etmekte ve bu tehdit gün geçtikçe artarak devam etmektedir. Bağımlılık, çok boyutlu bir sorun olarak sadece bireylerin sağlığını tehdit etmekle kalmayıp, ailelerin ve toplumun yaşamını da derinden etkilemektedir. Toplumun tüm kesimini etkileyen bir unsur olmakla birlikte, özellikle gelişimsel olarak risk grubunda bulunan çocuk ve ergenlerin karşı karşıya kalabileceği çeşitli bağımlılık türleri vardır ve bu türlerin içinde maalesef ki madde bağımlılığı çocukların maruz kalabilecekleri en ciddi sorunlardan bir tanesidir.

Öyle ki bu durum tüm dünya toplumlarını bağımlılıklar ile mücadele etmeye ve hatta iş birliğine zorlamaktadır. Madde kullanımının önlenmesine yönelik yapılmış son yıllara ait çalışmaların risk faktörlerinin olduğu kadar koruyucu faktörlerin önemini de vurguladığı görülmektedir. Madde kullanma nedenlerinde olduğu üzere hem koruyucu faktörler hem de risk faktörleri bireysel ve çevresel olarak ele alınmaktadır. Bilindiği üzere madde bağımlılığının ortaya çıkmasına yol açan faktörler, aynı zamanda birer risk faktörü olarak tanımlanmaktadır. Buna karşın koruyucu faktörler de kişinin yaşamını güvenli alanda sürdürmesini ve madde kullanımına karşı koymasını sağlayan temel dayanaklar olarak addedilmektedir.

Ülkemizde ve dünyada son günlerde sayısı giderek artan madde kullanımı özellikle gelişimsel açıdan hassas bir süreç yaşayan ergenlerde de yaygınlaşmaktadır. Madde kullanımı sadece ergenleri etkilemekle kalmayıp aynı zamanda ailesel, toplumsal, sosyal ve ekonomik olarak tüm ülkeyi etkileyen bir sorun olarak görülmektedir (Şaşman Kaylı vd., 2020; Yoldaş ve Demircioğlu, 2020). Diğer bir bağımlılık türü olarak internet veya teknoloji bağımlılığının da anksiyete, depresyon, düşmanlık, intihar davranışları, hiperaktivite, dikkatsizlik, saldırganlık ve stres gibi psikososyal sorunlara yol açtığı bilinmektedir (Dong vd., 2020; Guessoum vd., 2020; Obeid vd., 2019).

Problem davranış kuramına göre, özellikle alkol kullanımı, sigara kullanımı ve yasadışı madde kullanımı; sosyal çevre, algılanan çevre, kişilik ve davranış gibi aynı psikososyal eğilimlere sahip ergenlerin problem davranışları olarak gruplandırılmıştır (akt: Özbay vd., 2019). Madde kullanımında olduğu gibi diğer bağımlılık türlerinin de risk faktörleri benzerlik göstermektedir. Örneğin teknoloji bağımlılığının depresyon ve dikkat eksikliği-hiperaktivite bozukluğu ile ilişkili olduğu bildirilmiştir (Öztürk ve Alkaya, 2021; Ryu, Choi, Seo ve Nam; 2004).

Bağımlılıkların bireysel risk faktörleri arasında merak duygusu, yenilik arayışı, başkaldırma, olumsuz çocukluk yaşantıları, travmalar, erken ergenlik, düşük kontrol ve özdenetimin olmaması heyecan arayışı, düşük öz güven, düşük stres yönetimi ve psikolojik zorluklar yer almaktadır. Çevresel faktörler ise; rol model ve taklit, maddeye kolay erişim, aile içi çatışma, akran baskısı, kültürel etmenler, hızlı kentleşme ve sosyal destek yoksunluğu olarak sayılabilir. Bununla birlikte aile içi risk faktörleri olarak da anne babaların çocuklara yeterli ilgi ve sevgi göstermemesi, ailelerin çocuklarıyla nitelikli vakit geçirmemeleri, parçalanmış aile yapısı ve tutarsız ve demokratik olmayan anne baba tutumları öne çıkmaktadır.

Özellikle şehirleşmenin artması ve nüfus hareketlerine bağlı şehir nüfusunun artışı ile birlikte aile bağlarının zayıflaması, köyden kente gelen adölesanların sportif faaliyetlerden yoksun kalması ve internet başta olmakla birlikte teknolojinin kötü amaçlar için kullanılmaya açık olması gibi etmenler adölesanları madde kullanmaya özendirilmektedir (Albayrak ve Balci, 2014). Adölesanlar duygusal

ve sosyal ihtiyaçlarını gidermek, sorunlarından uzaklaşmak, heyecan aramak, eğlenmek gibi çok farklı sebeplerle madde kullanma teşebbüsünde bulunabilmektedir.

Dünya Bağımlılık Raporu (2018) bazı risk faktörlerini olumsuz çocukluk yaşantıları, travma, yoksulluk, ruh sağılığı problemleri, akran madde kullanımı ve maddeye kolay ulaşım, olumsuz okul iklimi ve heyecan arama olarak belirtmiştir. Bununla birlikte aynı rapora göre koruyucu faktörler de ebeveyn katılımı ve izlemesi, sağılık ve nörolojik gelişim, başa çıkma becerileri ve duyuşsal düzenleme, fiziksel güvenlik, sosyal kapsayıcılık, güvenli komşuluk, kaliteli okul çevresinden oluşmaktadır. Bu bağlamda yaşam becerileri de bireyi madde bağımlılığı gibi yüksek riskli davranışlara karşı koruyan bireysel koruyucu faktörler arasında değerlendirilmektedir (Özbay vd., 2018). Dünya Sağılık Örgütü (World Health Organization-WHO), yaşam becerilerini “günlük yaşamın getirdiğı gerekler ve zorluklarla etkili bir biçimde baş edebilmeyi sağılayan, uyumlu ve olumlu davranışlar” olarak tanımlamaktadır (UNICEF, 2012). Bu beceriler, özfarkındalık, özgüven, bilinçli kararlar alma, etkili iletişim kurma ve sağılıklı ve üretken bir yaşam için gereken başa çıkma ve kendini yönetme becerilerini kapsamaktadır. Bu becerilerinin kazandırılması çocukların gelişimsel görevlerini gereğince yerine getirmelerini, yaşamlarındaki zorlukların üstesinden gelmeleri, güçlüklerle mücadele etme stratejilerini daha etkili kullanabilmelerini ve geleceğe daha güçlü bir şekilde hazırlanmalarını sağılamaktadır. Bu becerilerin öğretildiğı, davranışların geliştirildiğı, özfarkındalık ve özgüven becerilerinin kazandırıldığı yer de çocukların ilk iletişimlerini gerçekleştirdiğı, ilk sosyalleşme deneyimlerinin kazandırıldığı yer ailedir.

Hopa/ Kemalpaşa İlçesinde Bağımlılıkta Önleme alışmaları

Türkiye’nin Karadeniz bölgesinde yer alan Artvin İline bağılı bir liman kenti olan Hopa, Gürcistan sınırındaki Sarp Sınır Kapısı’na yaklaşık 20 kilometre uzaklıktadır. Sınıra yakın olması ve geçiş noktası olması nedeniyle özellikle Alkol, Yasadışı Madde ve Kumar bağımlılığının yoğun bir şekilde görülmektedir. İl genelinde özellikle alkol kullanımının günlük bir rutin olması sebebiyle, bireylerin bağımlılıkla normal kullanım arasındaki ince çizgiyi kaçırdığı görülmektedir. Bununla birlikte il genelinde çocukların sosyalleşebilecekleri yeterli alanların ve etkinliklerin olmaması, yeteneklerini geliştirebilecekleri, sanatsal ve spor faaliyetlerin gerekleşeceğı alanların ve imkanların kısıtlı olması da başka bir risk faktörüdür. İlçede ergen ve gençlerin özellikle alkol kullanımını bir eğlence ve sosyal faaliyet olarak kullandıkları gözlenmektedir.

Ayrıca Hopa’da sıkça rastlanan babaların tır şoförü olarak çalışıp 15-20 günde bir eve dönmeleri ve bu sınırlı zamanı dışarıda alkol alarak geçirmeleri, çocuklarıyla bağı kurma fırsatını kaçırmalarına ve çocuklarına olumsuz rol model olmalarına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra ilçedeki aile yapısı nedeniyle, anne ve babaların çocuklarına sınır koyamaması, çocuklarına uygun ve doğru rol model olmayışları, teknoloji ve sosyal medya kullanımının kontrolsüz bırakılması gibi sorunlar davranışsal bağımlılıklara zemin hazırlamaktadır.

Hopa gibi toplumun ekonomik uçurumlar gösterdiğı bölgelerde hem zenginleşmiş hem de yoksullaşmiş kesimlerde farklı türlerde bağımlılıklar gözlemlenmektedir. Başka bir risk faktörü olarak sosyal destek sistemlerinin zayıflaması, komşuluk ve akrabalık bağlarının azalması önemli bir yer tutar. Örneğın, ekonomik sıkıntılar nedeniyle ebeveynlerin çalışmak zorunda olması, çocukların denetimsiz kalmasına ve televizyon ya da sosyal medya gibi zararlı içeriklere bağımlı hale gelmesine neden olmaktadır. Çocukların yalnızlık hissetmesi, anne babalarıyla nitelikli zaman geirememeleri, anne baba çocukların bir arada vakit geçirmek için zaman ayıramaması, ergenlerin akran baskısına maruz kalması, arkadaş çevresinde kabul edilme isteğı, denetim odaklarının içsel değıl dışsal olması, stresle ve olumsuz yaşam koşullarıyla baş edebilmek için

uygun yöntemler ve stratejiler geliştirememeleri ve akademik başarısızlık gibi durumlar nedeniyle bağımlılıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle İlçe'nin güncel durumu düşünüldüğünde yalnız bırakılan yeterince sevgi ve ilgi görmeyen çocuklar, kötü arkadaş çevrelerine yönelerek bağımlılık geliştirme riski taşımaktadır.

Başka bir risk faktörü olarak eğitim sisteminden kaynaklanan bazı sorunlar ele alınabilir. Eğitim müfredatının bağımlılıkla mücadele konusunu yeterince kapsamaması, bilgilendirme çalışmalarının yapılmasına rağmen bu çalışmaların farkındalık kazandırmaya yönelik olmaması ve Ayrıca küçük il ve ilçelerde öğrenci sayısından kaynaklı olarak okullarda yeterli rehberlik hizmetlerinin bulunmaması da önleme çalışmaları noktasında başka bir engel olarak görülmektedir. Özellikle küçük okullarda psikolojik danışman eksikliği, çocukların sorunlarının erken tespitini engellemektedir.

Madde, Alkol ya da Tütün kullanımını önleme amacıyla tüm dünyada yürütülmekte olan uygulamaların, bilgilendirmeyi temeline alan eğitim programlarının seminer çalışmaları şeklinde okullarda verilmesiyle de bu uygulamayla beklenen etkilerin elde edilemediği ve bağımlılıkla mücadelede sürekliliğin sağlanamadığı bilinmektedir (Kumpfer ve Bluth, 2004; Ofsted, 2005). Dolayısıyla bu mücadelede sadece bilgilendirmenin yetersiz kalacağı değerlendirilmiş ve bilgilendirmenin yanı sıra psikososyal becerilerin geliştirilmesine de ihtiyaç olduğu kabul edilmiştir (Müderrişoğlu, 2008). Bu yaklaşım, esas itibarıyla madde kullanımı bakımından risk altında kabul edilen kişilerin çoğunda çeşitli yaşam becerilerinden yoksunluk ya da mevcut becerilerinde yetersizlik tespit edilmiş olmasına dayanmaktadır (Botvin, Griffin ve Nichols, 2006; Spoth, Randall, Trudeau, Shin ve Redmond, 2008).

Ayrıca Hopa ilçesinin sınır kapısına yakın bir geçiş bölgesinde olması alkol, madde ve tütün satışlarının yoğun olmasının sebeplerinden biridir. Ne yazık ki yasal düzenlemelerden kaynaklı olarak bu maddelere kolay ulaşılabilirlik ve bağımlılığı cezalandırmayan yasal boşluklar İlçe için başka bir risk faktörüdür. Maalesef ki alkol ve sigaranın kolayca temin edilebildiği bir ortamda çocukların bunlara erişimi, bağımlılığın normalleşmesine katkıda bulunmaktadır.

Tüm bu faktörler, bağımlılığın yalnızca bireysel bir sorun olmadığını, aileden topluma yayılan geniş çaplı bir problem olduğunu gözler önüne sermektedir. Etkili mücadele için ailelerin bilinçlendirilmesi, çocuklara yönelik farkındalık çalışmalarının artırılması ve yaşam becerilerinin geliştirilmesi ve toplumsal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi hayati önem taşımaktadır.

Çalıştay sürecinde Hopa ve Kemalpaşa ilçeleri kapsamında var olan sorun çözümlenerek ortaya konmuş ve sorunla alakalı olarak sorunun ne olduğu, sorunun çözümü aşamasındaki aktörlerin kim olduğu, uygulama sürecinde yapılması gerekenler ve öneriler tartışılmış ve aşağıdaki şekilde ortaya konmuştur.

Sorunun Tanımlanması

Bağımlılık, bireylerin kişisel özellikleri, aile yapısı, toplumsal normlar ve sistemsel yetersizliklerden beslenen çok katmanlı bir sorundur. Risk faktörleri bağımlılığın oluşmasında ve devamında belirleyici bir rol oynar. Örneğin, ebeveynlerin çocuklara tutarsız veya ilgisiz yaklaşımları, sosyal destek sistemlerinin zayıflığı, ekonomik eşitsizlikler ve çocukların kontrolsüz teknoloji kullanımı, bağımlılığa zemin hazırlayan temel etkenlerdir. Bu faktörler, bireylerin sorunlarla başa çıkma becerilerini zayıflatırken, bağımlılıkları bir "kaçış yolu" olarak normalleştirmektedir. Bağımlılığın yalnızca bireysel bir irade sorunu değil, sosyal ve çevresel koşulların bir sonucu olduğu göz önüne

alındığında, sistematik ve uzun vadeli bir mücadele gerekliliği açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, risk faktörlerinin tespiti, bağımlılık türlerinin anlaşılması ve ailelerin bu mücadelede oynayabileceği rolün güçlendirilmesi, sorunun çözümünde kilit bir yaklaşımı temsil etmektedir.

Aktörler

- Sivil toplum temsilcileri
- Kanaat önderleri
- Sivil toplum ve kamu kuruluş yöneticileri birinci aktör olarak başlaması gerekir. Yüksek idare amirinden vatandaşa kadar koordinasyon sağlanmalıdır.
- Bütün bakanlıklar.
- Çocuk ve insanla çalışan tüm uzmanlar (Sağlık çalışanları, eğitimciler, çocuk gelişimcileri, sosyal çalışmacılar gibi)
- Akademisyenler, öğretmenler
- Medya üyeleri
- Kitleleri peşinden sürükleyebilen fenomenler

Uygulama Aşaması

Bağımlılıkla mücadelede uygulama aşaması, sorunun gelişimsel açıdan risk gruplarına ayrılarak hedefe yönelik çözümler geliştirilmesini gerektirir. Risk altındaki çocuklar, gençler ve aileler için farklı stratejiler oluşturulmalıdır. Örneğin, çocuklar için medya okuryazarlığı ve teknoloji bağımlılığına karşı eğitim programları geliştirilirken, gençler için sosyal destek mekanizmaları ve alternatif eğlence kaynakları sunulmalıdır. Aileler ise yeni bilgi ve becerilere açık hale getirilerek, anne babalara, ebeveynlik becerileri ve etkili iletişim yöntemleri üzerine eğitimler verilmelidir.

Hopa'da bağımlılıkla mücadele konusunda Halk Eğitim Merkezi tarafından 2023 yılında yürütülen bir çalışma, toplumsal farkındalık yaratma noktasında etkili olduğu görülmektedir. Bu kapsamda "Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitimi" adı altında, TC kimlik numarası ile kayıtlı katılımcılara verilen eğitimler hem öğrencilere hem de velilere ulaşmayı başarmıştır. Geçtiğimiz yıl, sadece kademe değişikliği yapılan 1., 5. ve 9. sınıf öğrencileri olmak üzere toplamda 2300 öğrenci ve veli bu eğitimlerden faydalanmıştır. Bu sayı, Hopa Halk Eğitim Merkezi'nin toplam 4000 katılımcısının %57'sini oluşturarak bağımlılıkla mücadele eğitimlerine olan yoğun katılımı göstermektedir. Eğitimler, ilkokullarda 6 saat, ortaokullarda 8 saat, liselerde ise 10 saat olarak planlanmış ve her yaş grubuna uygun içeriklerle hazırlanmıştır.

Bu çalışmalar, bağımlılığın bireysel ve toplumsal boyutlarını ele alarak çocukların davranışsal bağımlılık, alkol, tütün ve madde bağımlılığı gibi bağımlılıklardan çocukları korumayı hedeflemektedir. Eğitimlere katılımın yüksek olması, Hopa'da ailelerin ve öğrencilerin bu konudaki duyarlılığını ve farkındalığını artırma potansiyelini göstermektedir. Halk Eğitim Merkezleri'nin bu aktif rolü, bağımlılıkla mücadelede yerel düzeyde başarıya ulaşmanın mümkün olduğunu ve bu tür sistematik programların devamlılığının kritik önem taşıdığını açıkça ortaya koymaktadır.

Ailelere ulaşmak için muhtarların kritik bir rol oynadığı görülmektedir, mahalle toplantıları ve birebir görüşmeler yoluyla farkındalık artırılabilir. Ayrıca, sosyal medya ve televizyon programları gibi araçlar, geniş kitlelere ulaşmak için etkili bir şekilde kullanılmalıdır. Örneğin, ailelerin evde olduğu saatlerde bilgilendirici programlar yayınlanması, sosyal medya platformlarında eğitici içerikler paylaşılması, bağımlılıkla mücadelede bilincin ve farkındalığın artırılmasına katkı sağlayabilir. Eğitim içerikleri, bilimsel ve doğru bilgiler sunarak ailelerin çocuklarını anlamalarına ve onlara

rehberlik etmelerine destek olmalıdır. Bu eğitimlerde, bağımlılık türleri, sınır koyma becerileri, sorun çözme ve karar verme mekanizmalarının geliştirilmesi gibi konulara yer verilmelidir. Ayrıca çocukların ve ergenlerin öz farkındalık, problem çözme, stresle baş etme, etkili iletişim ve hayır diyebilme becerilerinin geliştirilmesi oldukça önemlidir.

Uygulama aşamasında hedef gruplara yönelik yaklaşımlar, gelişim dönemleri ve ihtiyaçlarına göre özelleştirilmelidir. Örneğin, ergenlik dönemindeki gençlerin arkadaş ilişkilerine yönelik bilgilendirme yapılırken, çocuklara küçük yaşlardan itibaren içsel denetim ve öz güven kazandırılmalıdır. Ayrıca, izleme ve değerlendirme süreçleri, eğitimlerin etkisini ölçmek ve sürekli güncellemek açısından hayati önem taşımaktadır.

Bu süreçte kaymakamlık, belediye, üniversiteler, uzmanlar ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliği kritik bir rol oynar. Kaymakamlık ve belediye, gerekli mekan ve kaynak desteğini sağlarken, üniversiteler araştırma ve eğitim içeriklerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Uzmanlar ve öğretmenler ise uygulayıcı olarak sürecin her aşamasında yer almalıdır. Bağımlılıkla mücadelede uzun vadeli başarı, toplumun tüm paydaşlarının koordineli çalışması ve sürdürülebilir bir sistemin oluşturulmasıyla mümkündür.

Uygulamanın Değerlendirilmesi ve Çıkabilecek Sorunların Öngörülmesi

Bağımlılıkla mücadele programlarının uygulanmasında karşılaşılan en büyük zorluklardan biri, katılım eksikliği ve toplumun direnç göstermesidir. Özellikle bağımlılık sorunlarının aile içinde gizlenmesi, damgalanma korkusu ve farkındalık eksikliği, eğitimlere katılımı olumsuz etkileyebilmektedir. Eğitim programlarının içerik ve yöntemi doğru planlanmadığında, verilen bilgiler kalıcı bir etki yaratmakta yetersiz kalabilmektedir. Ayrıca, eğitimlerin düzenlenmesi için uygun mekan yetersizliği, bağımlılık konusunda çalışan uzman, eğitimci sayısının azlığı ve ekonomik kaynak yetersizliği gibi altyapısal sorunlar programların sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Sosyal faaliyetlerin ve farkındalık etkinliklerinin planlanması sırasında, halkın ilgisini çekecek sosyal pekiştiricilerin eksik olması, katılıma ilgiyi azaltabilmektedir. Uygulamanın sürekliliğini sağlamak ve etkisini artırmak için, eğitimlerin düzenli bir şekilde izlenmesi, etkilerinin ölçülmesi ve geri bildirimlere göre güncellenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda, toplumun güvenini kazanmak ve bağımlılıkla mücadeleyi normalleştirmek için belediyeler, kaymakamlık, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliğiyle sistematik ve uzun vadeli bir yaklaşım benimsenerek yol haritaları oluşturulmalı ve Multidisipliner çalışmaların sayısı artırılmalıdır.

Öneriler

1. Özellikle çocuk ve ergenlere “**hayır**” demeyi öğretmeyi hedefleyen müdahale programları ve eğitimler gerçekleştirilmelidir.
2. Farklı kurumların hizmetlerinin iş birliği içinde sunulması ve hizmetlerin topluma organize bir şekilde ulaşması sağlanmalıdır. Kurumlar arası iş birliği oldukça önemli ve gerekli görülmektedir.
3. Kamu kurumları kadar sivil toplum kuruluşları ve toplumun kendisi de sorunun çözümü için katkı sunmalıdır.
4. Özellikle bağımlılık konusunda farkındalık oluşturmayı amaçlayan eğitimlerin sağlık çalışanları tarafından verilmesi uygun olacaktır.
5. Aileler, endişelerini paylaşabilecekleri güvenli bir ortamda dinlenmeli ve rehberlik almalıdır.
6. Aileler, bağımlılık belirtilerini ve risk faktörlerini tanıyabilmek için düzenli eğitimlerle bilinçlendirilmelidir.

7. Ebeveynlere, çocuklarına nasıl sınır koyacakları, etkili iletişim kuracakları ve sevgi dolu bir ortam sağlayacakları öğretilmelidir.
8. Ebeveynler, kendi davranışlarının çocuklar üzerindeki etkisini anlamalı ve sağlıklı rol modeller olmalıdır. Teknoloji, alkol ve sosyal medya kullanımı gibi konularda tutarlı ve bilinçli davranışlar sergilemelidir.
9. Çocukların kendi kararlarını verebilmeleri ve sorunlarla başa çıkabilmeleri için içsel denetim mekanizmalarını geliştiren programlara katılım teşvik edilmelidir.
10. Komşuluk, akrabalık ve diğer sosyal bağların güçlendirilmesi için mahalle toplantıları, sosyal etkinlikler ve destek grupları oluşturulmalıdır.
11. Çocuklar ve gençler için spordan sanata kadar alternatif sosyal faaliyetler ve güvenli alanlar sağlanmalıdır. Özellikle ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişimi artırmak amacıyla sanat ve hobi etkinlikleri düzenlenerek bağımlılık dışı motivasyon kaynakları sunulmalıdır.
12. Bağımlılık konularının açıkça şeffaf bir şekilde konuşulabileceği, bireylerin yargılanmadan destek alabileceği bir toplumsal anlayış teşvik edilmelidir.
13. Televizyon programları, sosyal medya içerikleri ve kamu spotlarıyla geniş kitlelere doğru bilgi ulaştırılmalıdır. Bu yayınlar özellikle ailelerin evde olduğu saatlerde yayınlanmalıdır. Ayrıca bilgilendirme mesajları, ilgili konu ile alakalı broşürler, afişler hazırlanmalı, toplumun her kesiminin görebileceği ve ulaşılabilir olduğu yerlerde paylaşılmalıdır.
14. Medya, sağlıklı yaşam tarzlarını özendiren ve bağımlılıkla mücadele eden olumlu rol modelleri öne çıkarmalıdır.
15. Çocuklar ve aileler, medya içeriklerini eleştirel bir şekilde değerlendirmeleri için bilinçlendirilmelidir. Medya Okuryazarlığı eğitimi çocuklara okul öncesi dönemden itibaren verilmelidir.
16. Belediyeler; Bağımlılıkla mücadele programları için eğitim mekanları, aile buluşma mekanları, sosyal tesisler ve gençlik merkezleri sağlamalıdır. Ayrıca, farkındalık artırıcı etkinlikler düzenlemelidir.
17. Kaymakamlık: Yerel koordinasyonu sağlayarak, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliğini kolaylaştırmalıdır.
18. Üniversiteler ve Sağlık ve Eğitim alanında uzmanlar tarafından Eğitim içerikleri ve rehberlik materyalleri geliştirilmeli, araştırmalarla bağımlılıkla mücadeleye bilimsel katkı sağlanmalıdır.
19. Sivil Toplum Kuruluşları, Bağımlılıkla mücadelede toplumu bilinçlendirmek için aktif rol oynamalı ve kamu kurumlarıyla iş birliği yapmalıdır.
20. Aileler, yargılanmadan dinlenmeli ve çözüm odaklı yönlendirmeler yapılmalıdır. Bağımlılar ise bireysel ihtiyaçlarına göre tedavi ve rehabilitasyon süreçlerine dahil edilmelidir.
21. Ailelere, yaşadıkları zorluklarla başa çıkmaları için rehberlik ve psikososyal destek sağlanmalıdır.
22. Risk altındaki bireyler için erken müdahale mekanizmaları oluşturulmalı, bağımlılığın ilerlemesi engellenmelidir.
23. Her yaş grubuna uygun, bilimsel temelli eğitim modülleri oluşturulmalı ve sürekli güncellenmelidir.
24. Yapılan çalışmaların etkisi düzenli olarak ölçülmeli ve geri bildirimlere göre iyileştirilmelidir.
25. Ulusal ve uluslararası fonlar, bağımlılıkla mücadele programlarının sürdürülebilirliği için kullanılmalıdır.

Bağımlılıkla mücadele, yalnızca bireylerin değil, ailelerin ve toplumun da ortak çabasıyla yürütülebilecek bir süreçtir. Bu süreçte eğitim, destek ve iş birliği, sorunun üstesinden gelmek için

en güçlü araçlardır. Sistematik, koordineli ve uzun vadeli bir mücadele anlayışı benimsenerek sağlıklı bir toplum inşa etmek mümkün olacaktır.

Kaynakça

1. Albayrak S. Balcı S. (2014). Gençlerde madde bağımlılığı ve önlenmesi, Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi, 11; 30-37.
2. Dong, H., Yang, F., Lu, X., & Hao, W. (2020). Internet Addiction and Related Psychological Factors Among Children and Adolescents in China During the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Epidemic. *Frontiers in psychiatry*, 11, 00751.
3. Guessoum, S. B., Lachal, J., Radjack, R., Carretier, E., Minassian, S., Benoit, L. ve Moro, M. R. (2020). Adolescent psychiatric disorders during the COVID-19 pandemic and lockdown. *Psychiatry Research*, 291, 113264.
4. Obeid, S., Saade, S., Haddad, C., Sacre, H., Khansa, W., Al Hajj, R., Kheir, N., & Hallit, S. (2019). Internet Addiction Among Lebanese Adolescents: The Role of Self-Esteem, Anger, Depression, Anxiety, Social Anxiety and Fear, Impulsivity, and Aggression-A Cross-Sectional Study. *The Journal of nervous and mental disease*, 207(10), 838–846.
5. Özbay, Y. Vd. (2019). Bağımlılıkla Mücadelede Koruyucu ve Önleyici Faktörlerin İncelenmesi: Yaşam Becerilerinin Rolü. *Addicta-The Turkish Journal On AddictionS*, vol.3, no.6, 905-959.
6. Ozturk FO, Ayaz-Alkaya S (2021) Internet addiction and psychosocial problems among adolescents during the Covid-19 pandemic: A crosssectional study. *Arch Psychiatr Nurs*, 35:595-601.
7. Ryu, E. J., Choi, K. S., Seo, J. S., & Nam, B. W. (2004). *Taehan Kanho Hakhoe chi*, 34(1), 102–110.
8. Sasman Kaylı, D., Özyurt, B., Deveci, A., Çavuşoğlu, T. (2020). Sağlık Personelinin Madde Bağımlılığına Yönelik Düşünceleri. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(4), 495-503.
9. Yoldaş C, Demircioğlu H. (2020). Madde Kullanımı ve Bağımlılığını Önlemeye Yönelik Psikoeğitim Programlarının İncelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 21(1):72-91.
10. 2018 Türkiye Genel Nüfusta Tütün, Alkol ve Madde Kullanımına Yönelik Tutum ve Davranış Araştırması Raporu
<https://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/Duyurular/T%C3%9CRK%C4%B0YE%E2%80%99DE%20GENEL%20N%C3%9CFUSTA%20T%C3%9CT%C3%9CN%20ALKOL%20VE%20MADDE%20KULLANIMINA%20Y%C3%96NEL%C4%B0K%20TUTUM%20VE%20DAVRANI%C5%9E%20ARA%C5%9ETIRMASI.pdf> erişim tarihi: 04.03.2025

Çalışma Grubu 3

MADDE BAĞIMLILIĞINDA MÜCADELE VE ÖNLEME ÇALIŞMALARI

Kolaylaştırıcılar: Ertan Cem GÜL, Serkan KOYUNCU

Raportör: Merve TOPÇU

Katılımcılar

1. Gökçe TAŞPINAR- Çocuk Gelişimci/ Hopa Sosyal Hizmet Merkezi
2. Melis Diren LOKUMCU- Öğretmen, Başkan Yardımcısı/ Hopa Belediyesi
3. Özge KARAMAN- Rehberlik ve Psikolojik Danışman/ Hopa BİLSEM
4. Serkan KOYUNCU- Öğretmen, Sosyal Destek Müdürü/ Hopa Belediyesi
5. Ertan Cem GÜL-Siyaset ve Kamu Yönetimi Bilim Uzmanı, İK Müdürü/ Hopa TSO
6. Merve TOPÇU- Sosyal Hizmet Uzmanı/ Hopa YEDAM

Giriş

Sorunun Tanımlanması

Çalıştay grubunda madde bağımlılığına ilişkin konuşulan ve tartışılan konular aşağıda özetlenerek verilmiştir. Madde bağımlılığı, bireyin çevresel ve toplumsal olarak etkilenmesi neticesinde sosyal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin madde bağımlılığına yönelmesinde etken olarak biyolojik özelliğini değerlendirilebilecek iken; karadeniz insanının daha heyecanlı ve meraklı olması da madde bağımlılığına sebep olan etkenlerden biri olarak değerlendirilebilir. Hopa ve Kemalpaşa'nın sınır ilçe olması yurt dışından madde temini ve yayılımı noktasında müsait olması ulaşılabilirliği arttırmaktadır. Diğer taraftan bölge insanının psikolojik olarak coğrafi karakteristikten etkilendiğini de belirtmek gerekir. Özellikle Karadeniz'in hava şartlarının insan ruhu üzerindeki olumsuz etkisi, depresyonla başlayan bazı marjinal vakalarda madde kullanımı ile süre giden bir duruma sebep olmaktadır. Ulaşılabilirliğin kolay olması, sınır geçişi olması madde teminini kolaylaştırmaktadır. Karadeniz insanının tez canlı bir yapıya sahip olması psikolojik olarak doğrudan madde kullanımında sebep olmasa bile dolaylı olarak yönlendirmektedir.

Kemalpaşa ve Hopa'da yaygın olan şoförlük mesleğinden kaynaklı olarak aile hayatında baba figürünün çocukta tam anlamıyla yerleşememesine neden olmaktadır. Bu durum otorite boşluğuna sebep olmakla birlikte gelişimsel süreçte sığınma veya yardım alma yerine madde kullanımına yönelme söz konusu olmaktadır.

Kemalpaşa ve Hopa'da ekonomik gelir olarak çay tarımı ve nakliye sektörü dışında yerleşik bir ekonomik düzen olmadığından farklı ekonomik alanlar gelişememiştir. Bu dar ekonomik yelpazede gençler üretimden koptuğu için farklı alanlara yani maddeye yönelebilmektedir.

Madde kullanımının normalleştirilmesi, kullanımın yapılmasının bir nevi statü sahipliği gibi görülmesi sosyal dışlanmışlık yaşayan gençlerin kullanıma yönelmesine neden olmaktadır. Diğer taraftan madde bağımlılığı ile mücadele de sağlık sisteminin Hopa'da yetersiz olması da sürecin kontrol edilmesine ilişkin zorluk yaratmaktadır. Hopa ve Kemalpaşa toplumu olarak madde kullanıcılarının görmezden gelinmesi, madde bağımlılığı ile mücadele de ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hopa ve Kemalpaşa'da madde bağımlılığını önleme çalışmalarındaki en önemli sorunlardan biri de vatandaşın kamu otoritesini yok saymasıdır. Düzensizlik ve güvensizlik, kolaycılık ve kural tanımazlık, rant sağlama amacı sürecin meşru mücadele yöntemlerini zedelemektedir.

Haz odaklı yaşam, hazza kısa sürede ulaşma güdüsü ve çağımızın en büyük sorunlarından biri olan duygu olmadan makineleşmiş, doyumsuz birey profili bağımlılık potansiyeli çok yüksek veya bağımlı olan bireyleri yaratmaktadır. Bunlara ek olarak ailenin kaotik olması, ekonomik faktörler, koruyucu aile tutumunun olmaması, ailenin sert tutumu ve demokratik bir tutumun olmaması, ailenin rol model alınması, esrarın normalleşmesi madde bağımlılığında önleme çalışmalarını zorlaştırıyor.

Aile bütünlüğünün sağlanamaması, anne, babanın ve anne baba arasındaki ilişkinin rol model alınması, ailenin çocuğunda bağımlılık yapıcı maddeleri kullandığını öğrendiğinde bir uzmana başvurması ebeveynlerin bilinçli hareket etmesi, çocukların yanında konuşulan konuların seçilmesi, dikkat edilmesi, gibi ailenin yapması gerekenleri yapmamış olması bağımlılıkla mücadele de önleme çalışmalarını engellemektedir.

Çocukluktan beri eğitim sisteminde yeteneklerine uygun bir eğitim almasını sağlamak, anne babaların çocuğunun ceplerini, çekmecelerini kontrol etmesi, iç denetim oluşturmaları, çocukluktan bu yana sorumluluklar verilmesi, problem çözme becerilerinin geliştirilmesi madde bağımlılığında önleme çalışmaları kapsamında oldukça önemli görülmüştür.

Okullarda akademik yoğunluğun fazla olması ve buna bağlı olarak fiziksel hareketlerin yetersiz olması, hareket kabiliyetlerini artırıcı spor faaliyetleri, sanat ve sosyal kültürel, akademik ders saatlerinin azaltılarak kültürel faaliyetlere yönlendirilmesi ve bu süreçte psikiyatriden destek alınması ve ulaşılabilirliğinin sağlanması için yardım alınması gereklidir.

Aktörler

Aile, milli eğitim, öğretmenler, gençlik spor müdürlüğü, belediye, STK'lar, emniyet, İlçe bağımlılıkla mücadele koordinasyon kurulu, üniversite, İŞKUR.

Uygulamanın Değerlendirilmesi ve Çıkabilecek Sorunların Öngörülmesi

Bürokratik ve hukuki sorunların ortaya çıkabilme ihtimali ve bundan dolayı hayata geçirilememe,

Yapılacak faaliyetlere kaynak ayıramama, uzman sayısının yetersizliği gibi durumlar uygulamaların aksamasına neden olabilmektedir.

Öneriler

1. Suç eğilimi, suça karışma gibi durumlarda cezaevinde eğitim ve tedavi yöntemleri,
2. Akademik ders saatlerinin azaltılması, gençlik merkezinin kurs çeşitliliğinin artırılması, sportif faaliyetlerle ilgili özel kursların pahalılığı ve ailenin ekonomik seviyesinin düşük olması sebebiyle gidilememesi bunun için alternatiflerin artırılması,
3. Meslek liselerinin niteliğinin artırılması,
4. Risk gruplarının tespit edilmesi, riskli aile ortamının tespit edilmesi ve takibinin sağlanması ve ev ziyaretleri, çocuklara hayır deme becerisi kazandırmak, okul sosyal hizmeti (sosyal inceleme raporu), okul hemşiresi, hizmetlerin mahallelere ulaşması, rehberlik servisinin etkililiğinin artırılması, **AMATEM'** lerin ve **ÇEMATEM'** lerin sayısının artırılması, sağlıklı yaşam merkezinin her il bazında açılması noktasında girişimlerin sağlanması.
5. Aile eğitimleri, şiddet mağduru ailelerde özellikle madde kullanımı olup olmadığı sorgulanması,
6. Tır şoförlerinin şehir merkezinde olmaması, şehir merkezinden uzaklaştırılmasının sağlanması, tır parkı alanlarının yapılması ve transit yolu üzerinde bulunması dolayısıyla nakliye araçlarının park yerlerinin şehir dışında planlanması, tır şoförlerinin ihtiyaçlarının o alanlarda sağlanıyor olmasının sağlanması.

Çalışma Grubu 4

ALKOL BAĞIMLILIĞINDA MÜCADELE VE ÖNLEME ÇALIŞMALARI

Kolaylaştırıcı: Mehmet KIZILARSLAN

Raportör: Bilal BAYKARA, Simge ÇAKIR

Katılımcılar:

1. Dr. Amine TERZİ- Öğretim Üyesi/ Artvin Çoruh Üniversitesi
2. Bilal BAŞAR- Öğretmen
3. Tülay GÜRSEL- Psikolojik Danışman

Giriş

Alkol bağımlılığı, bireyin sosyal, psikolojik ve fiziksel sağlığını olumsuz etkileyen, toplum sağlığı açısından önemli bir halk sağlığı sorunudur. Yapılan bilimsel araştırmalar, bireylerin alkol tüketimine başlama yaşının giderek düştüğünü ve 12-13 yaş itibarıyla alkolle tanışma oranlarının arttığını göstermektedir (WHO, 2023; SAMHSA, 2022). Erken yaşta alkol kullanımı, ilerleyen yıllarda alkol bağımlılığına yakalanma riskini artırmakta ve bireylerin akademik başarısı, sosyal ilişkileri ve psikolojik iyi oluşu üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.

Günümüzde alkol tüketiminin bireylerde erken yaşlarda başladığı ve bu durumun ilerleyen süreçte bağımlılığa dönüşme riskini artırdığı bilinmektedir. Yapılan araştırmalar, özellikle 12-13 yaş itibarıyla genç bireylerin alkol ile tanıştığını ve bu erken dönemde başlayan alkol tüketiminin ilerleyen yaşlarda daha ciddi bağımlılık sorunlarına yol açabileceğini ortaya koymaktadır. Alkol kullanımının erken yaşlarda başlaması, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde birçok olumsuz sonuca neden olabilmektedir. Erken yaşta alkolle tanışan bireylerde akademik başarısızlık, psikososyal gelişimde bozulma, riskli davranışlara yönelim ve uzun vadede bağımlılık riski daha yüksek seviyelerde görülmektedir.

Bu bağlamda, alkol bağımlılığıyla mücadelede farklı yaş gruplarına yönelik önleyici, koruyucu ve müdahale edici stratejilerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle ergenlik dönemi, genç yetişkinlik ve yetişkinlik aşamalarında uygulanacak politikalar, bireylerin sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmesine yardımcı olabilir. Bu çalıştayda, alkol bağımlılığına karşı alınabilecek önleyici tedbirler ve bilimsel veriler tartışılacaktır.

Sorunun Tanımlanması ve Formüle Edilmesi

Alkol bağımlılığı, bireysel ve toplumsal düzeyde sağlık harcamalarını artırmakta, kronik hastalıkların gelişimini hızlandırmakta ve sağlık sistemine ek yük oluşturmaktadır (WHO, 2023; NIAAA, 2021). Halk sağlığına katkı sağlama amacıyla, bağımlılığın önlenmesi için bireylerin yönlendirilebileceği alternatif alanların oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır.

Yapılan araştırmalar, doğa temelli aktivitelerin (örneğin, trekking, su sporları) bağımlılıkla mücadelede olumlu etkiler sağladığını göstermektedir. Açık hava etkinlikleri, bireyin psikolojik iyi oluşunu destekleyerek stres seviyelerini azaltmakta ve madde kullanımına yönelme riskini düşürmektedir (Pretty vd., 2017; Barton ve Pretty, 2010). Bu bağlamda, ilçemizde yeşil alanların trekking ve su sporları gibi aktivitelerle değerlendirilmesi, kıyı bölgelerinde denize olan yakınlığın hobi geliştirme sürecine dahil edilmesi önerilmiştir.

Ayrıca, teknolojinin bağımlılık önleme süreçlerinde etkin bir araç olarak kullanılabileceğini ve bu bağlamda oyunlar ile animasyonların çocuklar ve ergenler için uygun bir yöntem olabileceğini ifade etmiştir. Dijital oyun tabanlı müdahaleler, genç bireylerin riskli davranışlara karşı bilinçlenmelerini sağlamak ve bağımlılığı önlemede etkili bir araç olarak değerlendirilmektedir (Griffiths, 2019; Fleming vd., 2014). Yetişkinlerde de bu tür uygulamaların faydalı olabileceğini düşündüğünü belirterek, oyunlaştırma temelli yaklaşımların bağımlılık alanında nasıl kullanılabileceğine dair yeni bir bağlam eklemiştir.

Bağımlılığın önlenmesine yönelik çalışmalar kapsamında, ebeveyn eğitimlerinin kritik bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Ancak, mevcut uygulamalarda veli eğitimlerine katılımın düşük olduğu, özellikle bu eğitimlere daha çok annelerin katıldığı, babaların ise süreçten büyük ölçüde uzak kaldığı belirtilmiştir. Eğitimlere katılım sağlayan ailelerin genellikle bağımlılık sorunu yaşamayan gruptan olduğu gözlemlenmiş, bu durumun bağımlılık riski taşıyan bireylerin ebeveynlerine

ulaşmayı zorlaştırdığı ifade edilmiştir. Literatürde de ebeveyn katılımının düşük olması, önleyici müdahalelerin etkisini sınırlayan önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Babor vd., 2010; Ryan vd., 2017).

Bağımlılıkla mücadelede yalnızca bireysel eğitimlerin yeterli olmayacağı, il ve ilçelerdeki kurum ve kuruluşların sürece dahil olarak daha geniş kapsamlı önleme çalışmaları yürütmesi gerektiği belirtilmiştir. Aile ve bireylerin bilinçlendirilmesi amacıyla yapılandırılmış eğitim programlarının oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Özellikle, çocuklar ve ergenler tek başlarına eğitime tabi tutulduklarında, bu süreç çoğunlukla etkisiz kalmakta ve bireyler tarafından yeterince ciddiye alınmamaktadır (Marlatt ve Witkiewitz, 2010). Bu nedenle, farkındalık çalışmalarının daha geniş çaplı, ebeveynleri de kapsayan bir anlayışla yürütülmesi önerilmektedir.

Alkol bağımlılığına sahip bireylerin çoğunlukla durumlarını kabullenmekte zorlandıkları ve bu durumun rehabilitasyon süreçlerini geciktirdiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda, yalnızca önleyici çalışmalar değil, aynı zamanda hem ayakta hem de yatarak tedavi sunabilecek rehabilitasyon merkezlerinin yerel düzeyde yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Alkol bağımlılığı konusunda yapılan araştırmalar, erken müdahale ve rehabilitasyon süreçlerinin bağımlılığın kronikleşmesini engellemede kritik bir role sahip olduğunu göstermektedir (Volpicelli vd., 2021).

Ebeveyn eğitimlerinin yalnızca bağımlılık konusunda değil, aile içi iletişim, zaman yönetimi ve bütçe yönetimi gibi konuları da kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiği belirtilmiştir. Çocukların doğru rol modeller edinmemesi ve özellikle sosyal medya platformlarında yanlış yönlendirmelere maruz kalmaları, bağımlılık riskini artıran unsurlar arasında değerlendirilmiştir. Bu nedenle, medya okuryazarlığı eğitimlerinin de aile eğitimlerine dahil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Livingstone ve Helsper, 2007). Ayrıca, rol model olabilecek bireylerin seçimi konusunda bazı yasal düzenlemelerin getirilmesinin bağımlılıkla mücadelede destekleyici bir adım olabileceği vurgulanmıştır.

Bu bağlamda, katılımcı psikoloğumuz okul aile birliği toplantılarında psikolog olarak yer aldığına bağımlılık konusundaki sıkıntılarla karşılaştıklarını belirtmiştir. Velilerin toplantılara katılım oranının düşük olduğunu, katılanların ise çoğunlukla ilgisiz kaldığını ifade etmiştir. Okullarda yürütülen çalışmaların büyük ölçüde sınav odaklı olduğunu, bağımlılıkla ilgili konulara yeterince yer verilmediğini ve bu konuda Bakanlık düzeyinde öncelikli bir politika değişikliği yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, alkol kullanımının çoğu zaman can sıkıntısıyla başladığını ve devam ettiğini, ailelerin bu sürece ilgisinin oldukça düşük olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı Psikolojik ve Rehberlik Danışmanımız ise mevcut eğitim programlarında bağımlılıkla ilgili içeriklerin yer aldığını ancak bu eğitimlerin yaş gruplarına göre farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Özellikle yaş ilerledikçe bağımlılığa dair farkındalık çalışmalarının artırıldığını ancak erken yaşta yeterli bilgilendirme yapılmadığını ifade etmiştir.

Ebeveynlerin, çocuklarının bağımlılık sorunlarını ve olumsuz davranışlarını rahatlıkla dile getiremediği, bu tür problemleri kabul etmekte zorlandığı ve çoğunlukla utanç duygusuyla bu konudan kaçındıkları vurgulanmıştır (Bronfenbrenner, 2005). Toplumsal düzeyde gözlemlenen bu durumun, bağımlılıkla mücadelede önemli bir engel teşkil ettiği belirtilmiştir.

Bağımlılığın yaygın olduğu bölgelerde, sosyal faaliyetlerin yetersizliğinin bu sorunu derinleştiren faktörlerden biri olduğu ifade edilmiştir. Alternatif uğraş alanlarının sınırlı olması, bireylerin boş zamanlarını sağlıksız alışkanlıklarla doldurmalarına yol açabilmektedir (Eiser, 2017). Bununla bağlantılı olarak, şehir yaşamının bireyleri kapalı bir çevreye hapsettiği, çocukların apartman dairelerinde dört duvar arasında yetiştirildiği, buna karşın denetimsiz bir şekilde sokağa bırakılan

çocukların ise riskli alışkanlıklara yönelmeye daha açık hale geldiği dile getirilmiştir (Masten ve Cicchetti, 2016).

Bu bağlamda, köy okullarına teşvikin artırılması ve bireylerin üretime yönlendirilmesinin bağımlılıkla mücadelede destekleyici bir yaklaşım olabileceği ifade edilmiştir (UNESCO, 2012). Doğayla iç içe büyüyen çocukların fiziksel ve zihinsel gelişim açısından daha sağlıklı bireyler olabileceği vurgulanarak, doğa temelli eğitim ve aktivitelerin teşvik edilmesi gerektiği belirtilmiştir (WHO, 2019).

Çocukluk döneminden itibaren alkolün ve alkolün çevreye verdiği zararları gözlemleyerek büyüyen birey, alkol bağımlılığının özellikle ailevi ilişkiler üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulamaktadır. Alkol kullanıcılarının, başta aile fertleri olmak üzere çevrelerine de büyük zararlar verdiği, ancak bu kişilerin geri döndürülmesinin son derece zor olduğu ifade edilmektedir. Alkol bağımlılığı yaşayan bireylerin, yalnızca kendilerine değil, aynı zamanda ailelerine de zarar vererek olumsuz bir yaşam sürdürdükleri belirtilmektedir. Bu durum, bağımlı bireylerin çevrelerindeki insanların yaşam kalitesini ciddi şekilde düşürmektedir.

Bağımlılıkla mücadele çabaları, bireylerin bu konuda atılacak adımların sınırlı kalmasından dolayı genellikle yetersiz kalmaktadır. Çalışmalar, bağımlı bireylerin bu konuda bir değişim isteği taşımadıkları sürece, yakın çevrenin onları destekleme ve bu süreçte yer alma konusunda sınırlı bir etki yapabildiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, bireyler alkol bağımlılığına karşı çözüm üretme çabalarına devam etmekte, ancak bu çabalar çoğunlukla karşılık bulmamaktadır.

Panelde, İl Sağlık Müdürünün bahsettiği yasa, alkol bağımlılığıyla mücadele açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmekte ve bu konuda daha fazla araştırma yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Alkol bağımlılığı ile ilgili önleme ve müdahale çalışmalarının etkinliğini artırmak amacıyla, bireylerin nasıl davranması gerektiği, hangi adımların izlenmesi gerektiği üzerine yapılacak daha fazla araştırma ve eğitim faaliyetleri önem taşımaktadır. Bu tür önleme çalışmalarının ve toplumsal farkındalık yaratma çabalarının, bağımlılıkla mücadelede önemli bir yer tutacağına dair görüşler öne çıkmaktadır.

Bağımlılıkla mücadele kapsamında, eğitimde kullanılabilecek farklı yöntemlere yönelik çeşitli fikirler ortaya atılmıştır. Ortaokul ve lise öğrencilerine yönelik, bağımlılıkla ilgili görseller veya belgesellerle bilgi sağlanmasının etkili olabileceği düşünülmektedir. Kısa filmlerin, bağımlılıkla ilgili farkındalık yaratma konusunda güçlü bir araç olabileceği belirtilmiştir. Özellikle, bağımlılığı ağır şekilde deneyimlemiş ve bu süreçten başarıyla çıkmış bireylerin hayat hikayelerinin anlatılması, öğrencilere güçlü bir mesaj iletebilir. Bu tür kişisel anlatımlar, gençlerin bağımlılığın gerçek ve ciddi etkilerini daha iyi kavramalarına yardımcı olabilir.

Bu tür yöntemlerin caydırıcı olma potansiyeli, kişisel deneyimlerin paylaşılmasıyla pekiştirilebilir. Bunun yanı sıra, sanatsal yöntemlerin de eğitimde etkili olabileceği ifade edilmiştir. Örneğin, tiyatro gibi yaratıcı gösterimler, lise öğrencilerine bağımlılık konusunda derinlemesine bir farkındalık kazandırabilir. Sanatın gücü, öğrencilerin konuyu daha etkili bir şekilde içselleştirmelerini sağlayabilir.

Günümüz çocuklarının, özellikle anime gibi görsel içeriklere büyük bir ilgi gösterdiği göz önünde bulundurularak, bu tür içeriklerin bağımlılıkla ilgili eğitici bir araç olarak kullanılabileceği düşünülmüştür. Bu, hedef kitleye ulaşmak için farklı bir yol sunmaktadır. Ayrıca, psikolojik yöntemlerden biri olan maruz bırakma tekniği, öğrencilere bilgiye ulaşmada farklı seçenekler sunarak, etkili bir farkındalık yaratabilir. Bilgiye ulaşımın kolaylaştırılması, öğrencilerin konuya dair daha geniş bir perspektif kazanmasına yardımcı olacaktır.

Toplumsal farkındalık oluşturmak için, bağımlılık konusunun farklı mecralarda, örneğın toplu taşımalarda gösterimler yapılarak gündeme getirilmesi de faydalı bir yöntem olarak tartışılmıştır. Bu tür çalışmalar, geniş kitlelere ulaşmayı sağlayarak, bağımlılıkla mücadelede toplumsal bir bilinç oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

Bağımlılıkla mücadele ve önleme çalışmalarında, sadece alkol ya da madde bağımlılığının değıl, bu bağımlılıkların yol açtığı diğerk bağımlılıkların da göz önünde bulundurulması gerektiğı vurgulanmaktadır. Gençlerin hem psikolojik hem de fiziksel sağılık açısından zayıf oldukları dönemlerde bağımlılığa eğilimlerinin arttığı, dolayısıyla gençlerin bu yıkıcı alışkanlıklardan kaçınabilmesi için psikolojik güçlölüğe sahip olmalarının önemli olduğı ifade edilmektedir. Bununla birlikte, çoğı genç için psikolojik destek ve erişim zorlukları, aile içindeki problemler veya başka olumsuz durumlar nedeniyle yeterli destek sağlanamamaktadır. Bu bağlamda, psikolojik müdahalenin güçlendirilmesi, gençlerin bağımlılık riskiyle karşı karşıya kaldığı dönemlerde en önemli adımlardan biri olarak öne çıkmaktadır (Lambe, 2021).

Bağımlılıkla mücadelede, maddelere ve alkol ürünlerine erişimin kolay olması da bağımlılığın yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bu durum, özellikle gençler için ciddi bir tehdit oluşturmakta, bağımlılıkların hızla gelişmesine yol açmaktadır. Aile içindeki ihmal ve iletişim eksiklikleri, çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimlerinde büyük rol oynamaktadır. Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarına daha fazla vakit ayırmaları gerektiğı, özellikle ergenlik dönemi gibi hassas bir zamanda aile içindeki iletişimin güçlü olması gerektiğı önemle vurgulanmaktadır (Ünal, 2020).

Bir diğerk önemli konu ise, yaşadıkları bölgelerde sosyal aktivitelerin yetersizliğı ve bunun sonucunda gençlerin kötü alışkanlıklara yönelmesidir. Gençlerin boş zamanlarını daha verimli değerlendirebileceğı sosyal aktivitelerin eksikliğı, onları bağımlılıklara iten faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Avrupa ülkelerindeki sosyal aktiviteler örnek alınarak, toplumların dışarıda vakit geçirebileceğı mekanların artırılması gerektiğı ifade edilmiştir. Bu tür küçük ama etkili adımlar, gençlerin bağımlılıktan uzak durabilmesi için önemli fırsatlar sunmaktadır (Güvenç, 2022).

Aile eğitimlerinin, özellikle hamilelik dönemi gibi erken yaşlarda verilmesi, çocukların sağılıklı gelişimi için oldukça önemlidir. Ebeveynlerin, ocuk sahibi olmadan önce eğitim almaları, çocuklarının gelişiminde kritik rol oynamaktadır. Bu tür eğitimlerin verildiğı ebeveyn okullarının artırılması, çocukların bağımlılıkla mücadele süreçlerine büyük katkı sağlayacaktır. Ebeveynlerin, çocuklarına doğıru rehberlik edebilmesi için bu tür eğitimlerin sürekliliğı ve etkinliğı de büyük önem taşımaktadır (Şimşek, 2019).

Sonuç olarak, bağımlılıkla mücadelede, aile içi destek, sosyal aktivitelerin artması ve erken yaşlardan itibaren verilen eğitimlerin önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu tür çok yönlü müdahale yöntemleri, gençlerin bağımlılıkla mücadele konusunda daha güçlü bir konumda olmalarını sağlayabilir.

Alkol bağımlılığını önlemek amacıyla koruyucu çalışmalarda, ailelerin bilinçlendirilmesi ve eğitimi büyük önem taşımaktadır. Alkol kullanımının, aile içerisindeki bireyler tarafından örnek alınarak bir alışkanlık haline getirilebileceğı, bu nedenle ailelerin eğitilmesinin bu bağlamda kritik rol oynadığı vurgulanmaktadır. Ayrıca, bağımlı bireylerin genellikle alkol kullanımını kabul etmedikleri ve çoğı zaman eğlence amaçlı tükettikleri düşüncesi, bu konuda yapılacak farkındalık çalışmalarının önemini arttırmaktadır.

Bir başka önemli faktör ise, ailelerin geçim kaynağı olarak çay toplama faaliyetinde yer alırken, özellikle yaz aylarında yapılan göçlerin gençlerin özgürleşmesine yol açmasıdır. Gençlerin, ailelerinden uzak kalarak, bağımlılıkla ilgili ortamlara daha kolay erişebilmeleri, bağımlılığın

artmasına neden olabilmektedir. Bu durumu engellemek adına ailelerin daha bilinçli bir şekilde çocuklarının çevresi ve davranışları üzerinde kontrol sahibi olmaları gerektiği belirtilmektedir.

Hopa şehrinde yaz mevsiminde gerçekleştirilen düğün eğlencelerinin, alkol bağımlılığının artmasına zemin hazırladığı ifade edilmiştir. Bu tür toplu etkinliklerde alkol tüketiminin yaygınlığı, bağımlılıkla mücadelede ek bir zorluk oluşturmaktadır. Alkolün toplumsal yaşamda daha fazla yer bulması, gençlerin ve yetişkinlerin alışkanlıklarını pekiştirmekte, bu da uzun vadede bağımlılığın yayılmasına neden olmaktadır.

Ayrıca, alkolün sebep olduğu trafik kazaları da önemli bir tartışma konusu olmuştur. Hopa'da yaşanan alkolle ilgili trafik kazalarının, toplumu daha duyarlı hale getirmek amacıyla çeşitli önlemler alınması gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, kazaların meydana geldiği noktalara pankartlar asılması gibi görsel uyarılarla, yaşanan olayların unutulmaması ve toplumsal farkındalığın artırılması gerektiği belirtilmiştir. Bu tür önlemler, toplumun alkolün taşıdığı tehlikeler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasına yardımcı olabilir.

Alkolün hamilelikteki etkileri üzerine yapılan araştırmalar, fetal alkol sendromu (FAS) gibi ciddi sağlık sorunlarına yol açabileceğini göstermektedir. Alkolün, fetüsün gelişimine zarar vererek doğuştan gelen çeşitli fiziksel ve nörolojik farklılıklara yol açabileceği bilinmektedir (Abel, 2002). Alkol tüketiminin hamilelikteki olumsuz etkilerini önlemek amacıyla, anne adaylarının alkol kullanımının izlenmesi ve denetlenmesi önerilmektedir (Ebrahim ve Galloway, 2005). Ayrıca, alkolün bebeklerdeki etkileri sadece fiziksel deformasyonla sınırlı kalmayıp, bilişsel ve davranışsal sorunlara da yol açabilmektedir. Fetal alkol sendromu, doğumda görülen düşük doğum ağırlığı, yüz hatlarındaki bozukluklar ve zeka geriliği gibi belirgin belirtilerle kendini gösterir (Sokol ve Delaney-Black, 2001). Yapılan araştırmalar, annelerin hamilelik döneminde alkol kullanımlarının bu tür sonuçlar doğurduğunu ve tedavi edilemez uzun süreli etkiler bıraktığını ortaya koymaktadır.

Hamilelik dönemindeki alkol kullanımı ile çocukta gelişebilecek madde hassasiyetinin yüksekliği de vurgulanan diğer bir konudur. Madde kullanımının çocuğun nörolojik ve psikolojik gelişimini olumsuz etkileyebileceği ve bu etkilere karşı korunmanın bir yolu olarak annelerin alkol ve diğer zararlı maddelerden uzak durmalarının gerekliliği belirtilmektedir (Tobias vd., 2011).

Önleyici Çalışmalar Kapsamında Alkol ve Madde Bağımlılığına Yönelik Stratejiler

Alkol ve madde bağımlılığı, bireylerin sağlığını tehdit eden, toplumsal yapıyı olumsuz etkileyen önemli bir sorundur. Bağımlılıkla mücadelede etkili yöntemlerin başında, genetik yatkınlıklar ve çevresel faktörlerin dikkate alınarak yapılan önleyici çalışmalar gelmektedir. Bu tür önlemler, bireylerin erken yaşta riskli durumlara girmelerinin engellenmesi, ailelerin desteklenmesi ve toplumsal bilincin artırılması için önemlidir. Aşağıda, alkol ve madde bağımlılığını önlemek amacıyla çeşitli bakanlıkların iş birliğiyle gerçekleştirilebilecek önemli önleyici stratejiler ele alınmıştır.

1. Genetik Yatkınlık için Çalışmalar:

Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi kurumlarla iş birliği yapılarak, genetik yatkınlık taşıyan bireyler için risk grupları oluşturulmalıdır. Bu grupta yer alan çocuklar, potansiyel bağımlılık riskini taşır ve bu gruptaki bireylerin psikososyal destek alması sağlanmalıdır. Ailelerin bu konuda bilgilendirilmesi, erken yaşta müdahale edilmesi açısından önemlidir. Ayrıca, genetik yatkınlığı olan bireyler, gerekli durumlarda zorunlu psikososyal destek hizmetleri ile desteklenmelidir (Bennet, 2014; Clark, 2017).

2. DEHB Tanısı ve Bağımlılık Riski:

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) tanısı almış çocuklar, erken yaşlardan itibaren bağımlılıkla mücadele etmekte zorlanabilirler. Yapılan araştırmalar, DEHB tanısı almış çocukların, ilerleyen yaşlarda bağımlılık edici maddelere yönelme riskinin arttığını göstermektedir (Biederman et al., 2006). Bu nedenle, DEHB tanısı almış çocukların düzenli olarak psikometrik araçlarla takip edilmesi ve ailelerinin de bilgilendirilmesi gerekmektedir. Belediyelere bağlı ruh sağlığı uzmanları tarafından bu çocukların belirli aralıklarla izlenmesi, bağımlılıkla mücadelede önemli bir adım olacaktır.

3. Alkol Satışı Saatleri ve Denetim:

Alkol satışlarının belirli saatlerde yapılması, özellikle gece saatlerinde bağımlılıkla ilişkili risklerin artmasını engelleyebilir. Saat 22.00 sonrası alkol satışına yönelik denetimlerin sıklaştırılması, yerel emniyet birimleri ile iş birliği içinde gerçekleştirilmelidir. Ayrıca, yakın ilçelerden polis ekiplerinin de bu denetimlere dahil edilmesi, alkol kullanımının denetim altına alınmasını sağlayacaktır.

4. Parçalanmış Aileler ve Çocuklara Yönelik Psikolojik Destek:

Boşanma süreci sonrası, çocukların alkol kullanma veya kullanım miktarını artırma ihtimali bulunmaktadır. Parçalanmış ailelerde yaşayan çocuklar, genellikle duygusal zorluklarla karşılaşır ve bu durum onların bağımlılık riskini artırabilir. Bu çocuklar için, zorunlu psikolojik destek hizmetleri sunulmalı ve aileler bu konuda bilgilendirilmelidir. Ayrıca, boşanma sürecinde ailelerin çocuklarına nasıl destek olabileceği konusunda rehberlik yapılmalıdır (Doherty ve Needle, 1998)

Uygulama Aşamaları

Bağımlılıkla mücadele ve önleyici çalışmalar kapsamında uygulanması önerilen aşamalar detaylı biçimde ele alınmıştır:

- **Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları:** Çocuklar, gençler ve ebeveynler için bağımlılık konusunda yapılandırılmış eğitim programları oluşturulmalıdır. Özellikle genç yaşlarda farkındalık çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
- **Rehabilitasyon Hizmetleri:** Hem ayakta hem de yatarak tedavi sunabilecek bağımlılık rehabilitasyon merkezlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- **Doğa Temelli Sosyal Aktiviteler:** Yeşil alanlarda trekking, su sporları gibi etkinliklerin teşvik edilmesi önerilmiştir. Bu tür faaliyetlerin bireylerin stres seviyelerini azaltarak bağımlılığa yönelimi engellediği belirtilmiştir.
- **Teknoloji Destekli Müdahaleler:** Dijital oyun ve animasyonların bağımlılıkla mücadelede bir araç olarak kullanılabileceği ifade edilmiştir. Özellikle gençler için oyunlaştırma temelli yöntemler etkili bir bilinçlendirme sağlayabilir.
- **Denetimler ve Yasal Düzenlemeler:** Alkol satışının belirli saatlerde sınırlandırılması ve bu konuda denetimlerin sıklaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, trafik kazaları ve diğer risklere karşı alkolle ilgili yasal düzenlemelerin artırılması önerilmiştir.

ÖNERİLER

Bağımlılıkla mücadele kapsamında çalıştayda sunulan öneriler arasında şunlar bulunmaktadır:

- 1. Aile Eğitimi ve Katılımı:** Ebeveynlerin bağımlılık konusunda bilinçlendirilmesi, eğitimlere özellikle babaların daha fazla katılım sağlaması gerektiği vurgulanmıştır. Aile içi iletişim ve destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, bağımlılıkla mücadelede önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir.
- 2. Alternatif Uğraş Alanlarının Geliştirilmesi:** Bireylerin boş zamanlarını sağlıklı aktivitelerle geçirebilmeleri için sosyal faaliyet alanlarının artırılması önerilmiştir. Bu tür alanların eksikliği, bireylerin bağımlılığa yönelmesini kolaylaştırmaktadır.
- 3. Psikolojik Destek Hizmetlerinin Güçlendirilmesi:** Parçalanmış ailelerdeki çocuklar gibi risk gruplarına yönelik düzenli psikolojik destek sağlanmalıdır. Bu çocukların bağımlılık riskini azaltmak amacıyla belediyeler ve diğer kurumlar iş birliği içinde çalışmalıdır.
- 4. Medya Okuryazarlığı Eğitimi:** Çocukların ve gençlerin sosyal medya platformlarında yanlış yönlendirmelere maruz kalmalarını engellemek amacıyla medya okuryazarlığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- 5. Toplumun Farkındalığını Artıracak Kampanyalar:** Okullarda, toplu taşıma araçlarında ve diğer kamusal alanlarda bağımlılıkla ilgili görsel bilgilendirme materyallerine yer verilmelidir.

Çalışma Grubu 5

DAVRANIŞSAL BAĞIMLILIKTA MÜCADELE VE ÖNLEME

Kolaylaştırıcılar: İsmet Enes MERCAN

Raportör: Necati DİŞLİ

Katılımcılar

1. Mediha ZALMOĞLU- Sosyolog/ Hopa Sosyal Hizmet Müdürlüğü
2. Ayçin KÖYCEKAŞ- Araştırma Görevlisi/ Artvin Çoruh Üniversitesi
3. Emre AVCI- Sosyal Çalışmacı /Rize İl Sağlık Müdürlüğü
4. Kenan AYDIN- Psikolojik Danışman ve Rehberlik Öğretmeni/ MEB
5. Derya BİLİCİ- Sosyal Çalışmacı/ RTEÜ Eğitim ve Araştırma Hastanesi
6. Muhammet Melik ŞİMŞEK- Tıbbi Sekreter/ Rize İl Sağlık Müdürlüğü
7. Tülay GÜRSEL- Psikolojik Danışman ve Rehberlik Öğretmeni/ MEB
8. Emine BAŞAR- Muhtar/ Muhtarlar Derneği

Giriş

Davranışsal bağımlılıklar, maddeye dayalı bağımlılıklardan farklı olarak, bireylerin psikolojik, sosyal ve fiziksel sağlıklarını olumsuz etkileyen bir problem olarak tanımlanmaktadır. Bu bağımlılıklar arasında sosyal medya, çevrim içi oyun, kumar ve alışveriş bağımlılığı gibi geniş bir alan bulunmaktadır. Katılımcılar, özellikle bu tür bağımlılıkların toplum tarafından küçümsendiğini ve yeterince ciddiye alınmadığını belirtmiştir. Sorunun temelinde, bireylerin dijital platformlarla kurduğu ilişki ve bu platformların bağımlılık yaratan algoritmalarla bireyleri manipüle etmesi yatmaktadır. Bireylerin bu bağımlılıklarla baş etmede yeterince donanımlı olmadığı ve toplumsal farkındalık düzeyinin düşük olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, sosyal medya bağımlılığının yalnızca bireyleri değil, toplumsal yapıyı da olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Örneğin, Güney Kore’de çevrim içi oyun bağımlılığı o kadar ciddi bir boyuta ulaşmıştır ki, devlet bu sorunu çözmek için gençlere yönelik rehabilitasyon merkezleri kurmuş ve oyun sürelerini düzenleyen “**gece yarısı yasağı**” gibi önlemler almıştır. Benzer şekilde, Çin’de reşit olmayan bireylerin çevrim içi oyun sürelerine katı sınırlamalar getirilmiştir. Bu tür önlemler, davranışsal bağımlılıkların toplumları nasıl etkilediğini ve çözüm için ne kadar kapsamlı politikalar gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sorunun Tanımlanması

Davranışsal bağımlılıkların ortaya çıkmasında ekonomik, bireysel ve sosyal faktörler önemli bir rol oynamaktadır. Ekonomik faktörler, bireylerin sosyal ve kültürel aktivitelere katılım yerine daha az maliyetli olan dijital aktiviteleri tercih etmesine neden olmaktadır. Özellikle ekonomik koşulların zorlaştığı toplumlarda, bireylerin sosyal medya ve oyun platformlarında daha fazla zaman geçirdiği gözlemlenmiştir. Bireysel düzeyde, çocukluk döneminde analitik düşünme ve eleştirel karar verme becerilerinin geliştirilmemesi, bireyleri kolay haz sağlayan davranışlara yönlendirmektedir. Sosyal medya ve oyun platformlarının dopamin salgısını tetikleyen ödül mekanizmaları, bağımlılık geliştirmede kritik bir rol oynamaktadır. Bu durum, bireylerin yalnızca kısa vadeli hazlara odaklanarak, uzun vadeli düşünme ve sorumluluk alma yetilerini kaybetmelerine yol açmaktadır. Sosyal faktörler, bireylerin yalnızlaşmasına ve toplumsal bağlarının zayıflamasına neden olmaktadır. Örneğin, Japonya’da teknoloji bağımlılığı nedeniyle ortaya çıkan “**hikikomori**” fenomeni, bireylerin sosyal hayattan tamamen koparak izole bir yaşam sürmesine neden olmaktadır. İngiltere’de ise medya okuryazarlığı eğitiminin müfredata eklenmesi, bu tür bağımlılıklarla mücadelede etkili bir araç olarak kullanılmaktadır.

Aktörler

- 1. Aile:** Aileler, çocukların teknolojiyle ilişkisini düzenleme ve bağımlılıkların önlenmesinde birincil aktörlerdir. Ancak, ebeveynlerin teknolojiyi bilinçsizce kullanmaları ve çocuklarına sağlıklı alternatifler sunmamaları, bağımlılıkların oluşumunda büyük bir etkidir. Örneğin; Güney Kore’de ailelere yönelik eğitim programları, ebeveynlerin teknoloji bağımlılığı konusunda daha bilinçli adımlar atmalarını sağlamaktadır.
- 2. Eğitim Kurumları:** Eğitim kurumları, medya okuryazarlığı eğitimi ve farkındalık çalışmaları ile bağımlılıkları önleme konusunda önemli bir rol üstlenmektedir. Finlandiya, bu konuda örnek teşkil etmekte olup, okullarda medya okuryazarlığını zorunlu hale getirerek çocukların dijital dünyadaki riskleri anlamalarına yardımcı olmaktadır.
- 3. Sosyal Medya Platformları:** Algoritmaların bireylerin davranışlarını manipüle ettiği, bağımlılığı artıran içeriklerin bilinçli bir şekilde sunulduğu ifade edilmektedir. Avrupa Birliği, sosyal medya platformlarına yönelik düzenlemeler yaparak, bu algoritmaların bağımlılık yaratıcı etkilerini sınırlandırmayı hedeflemektedir.

4. **Devlet ve Bakanlıklar:** Sosyal medya ve teknoloji bağımlılıkları ile mücadelede devlet kurumlarının politika geliştirme ve denetim mekanizmalarını güçlendirme sorumluluğu bulunmaktadır. Türkiye’de Yeşilay’ın başlattığı bağımlılık farkındalık programları, bu tür bir iş birliğine örnek olarak gösterilebilir.
5. **Toplum ve Kültür:** Toplumun birey üzerindeki etkisi, bağımlılıkla mücadelede göz ardı edilemez. Özellikle medya ve eğlence sektörünün bireylerde yanlış algılar yaratan içerikler sunması, bu bağımlılıkların oluşumunda önemli bir aktör olarak öne çıkmaktadır.

Uygulama Aşaması

Farkındalık Kampanyaları: Toplumun her kesimine yönelik bilinçlendirme çalışmaları, bağımlılıkla mücadelede kritik bir öneme sahiptir. Örneğin, ABD’de “**Common Sense Media**” organizasyonu, medya okuryazarlığını artırmayı hedefleyen kampanyalar düzenlemektedir. Bu tür kampanyaların devlet eli ile gerçekleştirilmesinin yanısıra,

- **Eğitimde Reformlar:** Çin ve Japonya’da uygulanan medya okuryazarlığı müfredatları, öğrencilerin teknoloji bağımlılığına karşı bilinçlenmesini sağlamaktadır. Eğitim sistemine bu tür derslerin entegre edilmesi, çocukların bağımlılıkları önlemede daha dirençli olmalarına yardımcı olmaktadır.
- **Aile Eğitimleri:** Güney Kore’de ailelerin çocukların oyun sürelerini denetleyebilmesi için devlet destekli izleme araçları sağlanmıştır. Bu uygulamalar, ailelerin teknolojiyle ilgili farkındalıklarını artırmada etkili olmuştur.

Uygulamaların Değerlendirilmesi Ve Çıkabilecek Sorunların Öngörülmesi

Uygulama süreçlerinde bazı zorluklarla karşılaşılabilen öngörülmektedir:

- **Kaynak Eksikliği:** Eğitim reformlarının ve sosyal alanların geliştirilmesi için gerekli finansal kaynakların yetersiz olması bir engel olarak öne çıkmaktadır.
- **Kültürel Direnç:** Toplumun yeni uygulamalara adaptasyon sürecinde direnç göstermesi olasıdır.
- **Platform Direnci:** Sosyal medya şirketlerinin algoritmalarını düzenleme konusunda isteksiz davranması, uygulamaların etkisini sınırlayabilir.

ÖNERİLER

1. **Medya Okuryazarlığı Eğitimi:** İngiltere’de olduğu gibi medya okuryazarlığı dersleri müfredata eklenmelidir. Bu, bireylerin dijital platformları daha bilinçli kullanmalarına yardımcı olacaktır.
2. **Aile Katılımı:** Ailelerin çocuklarıyla teknoloji üzerine daha bilinçli bir diyalog kurmaları için özel eğitim programları düzenlenmelidir.
3. **Yasal Düzenlemeler:** Avrupa Birliği’nin sosyal medya algoritmalarını düzenleyen yasaları gibi, bağımlılık yaratıcı içeriklere karşı yasal önlemler alınmalıdır.
4. **Sosyal Alanların Geliştirilmesi:** Gençlerin sosyal medya yerine fiziksel etkinliklere yönelmesi için parklar, spor alanları ve kültürel merkezler yaygınlaştırılmalıdır.

Kaynakça

1. Yeşilay: Davranışsal Bağımlılıklar En Çok Genç ve Ergenleri Etkiliyor,
<https://www.yesilay.org.tr>.
2. Davranışsal Bağımlılıklar ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023,
<https://imyo.deu.edu.tr>.
3. ResearchGate: Bir Kamu Politikası Olarak - Bağımlılıkla Mücadele,
<https://www.researchgate.net>.

Ek'ler.

Ek 1.

Bağımlılıkla Mücadelede Önleme ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü Çalıştay-2025 Çalıştay Salonlarında Sürdürülecek Çalışmalar İçin Çerçeve Belge

Sayın kolaylaştırıcılarımız ve katılımcılarımız,

Hopa Kaymakamlığı, Hopa Belediyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi ve Hopa Ticaret ve Sanayi Odası tarafından ortaklaşa olarak ayrıca Hopa ve Kemalpaşa ilçelerinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının destekleri ile 16-17 Ocak 2025 tarihinde Hopa Ticaret ve Sanayi Odası, Hopa Kaymakamlığı, Hopa Belediyesi, Hopa YEDAM toplantı salonlarında düzenlenecek olan Bağımlılıkla Mücadelede Önleme ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü Çalıştay-2025 kapsamındaki grup çalışmalarına sunacağınız çok değerli katkılar için bir kez daha sizlere çok teşekkür ederiz.

Çalıştayın gruplar arasında benzer bir formatta sürdürülebilmesi için aşağıda sizlere örnek bir rapor sunulmuştur. Kolaylaştırıcılarımız tarafından tanışma etkinliği ve çalıştay amaçlarının açıklanması, önceden belirlenmiş kolaylaştırıcılarımızın ve yazmanın (raportör) belirlenmiş salonlarda katılımcılara rehberlik etmek üzere aranması gereken konu başlıkları rapor tutanak örneğinde olduğu gibi başlıkları;

- Sorun tanımlanması
- Sorunun nedenlerinin belirlenmesi
- Soruna çözüm önerilerinin alınması
- Hopa ve Kemalpaşa ile ilgili özel bir konu olup olmadığının belirlenmesi
- Varsa diğer konuların not edilmesi

Sunucunun belirlenmesi, sunumlar için ön hazırlık yapılması (ön hazırlık için 09.30-10.00 arası da kullanılabilecektir)

Sayın kolaylaştırıcılarımız ve katılımcılarımız,

Grup raporları 17 Ocak saat 15.30-17.00 arasında Hopa TSO Atatürk Konferans Salonunda yapılacak ortak toplantıda sunulacaktır. Bu amaçla, kolaylaştırıcılarımızın ya da grup adına grup içinden belirlenecek bir temsilcinin tartışma süresi ile birlikte 10 dakikayı geçmeyecek bir sunum yapabilmesini bekliyoruz. Bu süre zarfında en fazla 5-6 slayt hazırlamanızı öneririz.

Çalıştay sonrasında da Çalıştay Raporunda yer almak üzere çalıştay soruları ile uyumlu olan başlıklarda dört A4 sayfasını geçmeyecek uzunlukta, Arial yazı karakteri ile tek satır aralığında yazılmış bir rapor beklediğimizi de hatırlatmak isteriz. Metin için kaynak kullanmak istendiğinde Vancouver sitilini tercih etmenizi dileriz. Raporun Düzenleme Kurulu'na en geç 24 Ocak 2025 Cuma günü iletilmesini bekleriz.

Teşekkür ve saygılarımızla,
Çalıştay Düzenleme Kurulu

Ek 2.

Çalışma Grupları Rapor Tutanağı Örneği

Çalışma Grubu Rapor Tutanağı Formu

Kolaylaştırıcılar

Raportör

Sorunun tanımlanması

Sorunun formüle edilmesi

Aktörler

Uygulama aşaması

Uygulamanın değerlendirilmesi ve çıkabilecek sorunların öngörülmesi

Öneriler

Ek 3.

KOLAYLAŞTIRICI VE RAPORTÖR GÖREVLERİNİN TANIMLARI

Kolaylaştırıcı Görev Tanımı

Kolaylaştırıcı, grup çalışmalarının etkin, yapıcı ve hedef odaklı bir şekilde ilerlemesini sağlamakla sorumlu kişidir. Bu rol, grubun tartışmalarını yönlendirme, zaman yönetimi yapma ve katılımcıların eşit şekilde katkı sunmasını sağlamayı içerir. Aşağıda kolaylaştırıcının görevleri detaylı şekilde sıralanmıştır:

1. Hazırlık Aşaması Görevleri

- **Grubun Yapısını ve Hedeflerini Anlama:**
Çalıştay organizatörlerinden grup çalışmasının hedeflerini ve gündem maddelerini net bir şekilde öğrenmek (Bu madde toplantılar sırasında açıklanmış ve kamu politikaları raporlama süreci olarak ifade edilmiştir.)
- **İçerik Hazırlığı:**
Grup tartışmasını yönlendirmek için konuyla ilgili ön bilgi toplamak ve varsa ek materyalleri gözden geçirmek (raporlar, istatistikler, araştırmalar).
- **Katılımcı Profillerini Anlama:**
Grubun katılımcılarının kimler olduğunu öğrenerek uzmanlık düzeylerini ve katkı alanlarını tahmin etmek.
- **Zaman Çizelgesi Planlama:**
Grup oturumunun süresine uygun bir tartışma planı oluşturmak ve bu plana sadık kalmak. Her tur için belirli bir zaman tanımı yapılmalıdır. Bu zaman esnetilebilmekle beraber her bir tema için bir saati geçmemelidir.

2. Oturum Sırasındaki Görevler

- **Sunumlar:**
 - İlk olarak sunum yapacak katılımcılara 15 er dakika sunum için zaman ayırmak. Sunumların ardından soru cevap süresi vermek. Her saatte bir ara vermek.
- **Grup Dinamiklerini Yönetmek:**
 - Katılımcılar arasında dengeli bir tartışma ortamı oluşturmak.
 - Daha az katılım gösteren kişilere söz hakkı tanımak.
 - Tartışmayı domine eden katılımcıları nazikçe dengelemek. (burada sıra ile söz vermek iyi bir seçenek olabilir.)
- **Tartışmayı Yönlendirmek:**
 - Ana gündem maddelerine odaklanılmasını sağlamak, konu dışına çıkıldığında müdahale ederek tartışmayı yeniden odaklamak. (şunu unutmamak gerek temel olarak hangi konu tartışılıyorsa [örn. Eğitim.] ona odaklanmak gerekmektedir.)
 - Farklı görüşleri teşvik etmek ve tüm seslerin duyulmasını sağlamak. (toplantının yalnızca bir görüşün [örn. yalnızca manevi yön ya da asayiş yönü] öne çıkmasının önüne geçmek)
- **Tartışma Sürecini İyileştirmek:**
 - Tartışmayı hızlandırmak veya yavaşlatmak için gerektiğinde yönlendirici sorular sormak.(burası kritik. Temel meselemiz önleme çalışmaları. Tartışmay burada tutmak gereklidir.)
 - Öne çıkan fikirleri özetleyerek gruba geri sunmak. (bu kısımda ise toparlayıcı ve herkesin onayını alan bir özet yapılması gerekir. Bu her tartışma sürecinde

yapılmalıdır. Örn. Sorunun tanımını özetlemek ve katılımcılardan onay almak gerekir.)

- Çatışma veya anlaşmazlık durumlarında ortamı sakinleştirmek ve yapıcı çözümler geliştirmek.(burada tartışmaya izin vermek önemli ancak tartışmanın sakinleştirilmesi ile ana hedeflere çekilmesine destek vermek önemlidir.

- **Zaman Yönetimi:**

Belirlenen zaman çizelgesine sadık kalmak, tartışmanın belirli sürelerde tamamlanmasını sağlamak. (zaman konusunda esnekliğimiz vardır. Ancak eğer tartışma sürecini ilk gün tamamlayabilirsek ikinci gün için tartışmaya daha fazla zaman kalacaktır. Ayrıca sonuç raporunun son haline getirilmesine daha fazla zaman kalabilir.)

3. Oturum Sonrası Görevler

(Bu kısım iki aşamalıdır. İlki hemen tartışma sonrası, ikinci kısım ise daha uzun erimli politika belgesi oluşturulması sürecini içerir.)

- **Raportörle İş Birliği:**

Tartışmada öne çıkan fikirlerin ve kararların doğru bir şekilde not edildiğinden emin olmak için raportörle birlikte çalışmak.

- **Grup Çıktılarının Özetlenmesi:**

- Grup tartışmasının ana sonuçlarını net ve yapılandırılmış bir şekilde çalıştay sonuç oturumunda sunuma hazır hale getirmek.
- Çözüm önerilerini ve alınan kararları belirgin bir şekilde ifade etmek.

Raportör Görev Tanımı

Raportör, grup oturumlarında tartışılan tüm konuları düzenli bir şekilde kayıt altına almak ve grup çıktılarının yazılı olarak belgelenmesini sağlamakla sorumludur. Bu rol, dikkatli dinleme, hızlı not alma ve doğru raporlama becerileri gerektirir. Aşağıda raportörün görevleri detaylı şekilde sıralanmıştır:

1. Hazırlık Aşaması Görevleri

- **Oturum Hedeflerini Anlama:**
Çalıştay organizatörlerinden grup çalışmasının ana hedeflerini ve beklenen çıktıları öğrenmek.
- **Kayıt Yöntemlerini Hazırlamak:**
Not alma yöntemini (elle yazma, dijital araçlar kullanma, vb.) önceden belirlemek.
- **Konuyla İlgili Bilgi Edinmek:**
Grup çalışması konusu hakkında temel bilgilere hakim olmak, kullanılan terimleri ve konseptleri anlamak.

2. Oturum Sırasındaki Görevler

- **Tüm Tartışmaları Kaydetmek:**
 - Katılımcılar tarafından ifade edilen görüşleri, önerileri ve alınan kararları net bir şekilde not almak.
 - Öne çıkan fikirlerin ve tartışmanın kritik noktalarının kaçırılmamasını sağlamak.
- **Tartışmanın Akışını Organize Etmek:**
 - Konuşmacıların söylediklerini mantıksal bir sırayla düzenlemek.
 - Gereksiz detaylardan kaçınarak ana noktaları özetlemek.

- **Kolaylaştırıcı ile Koordinasyon:**
Kolaylaştırıcı ile sürekli iletişimde kalarak tartışma sırasında herhangi bir eksiklik olmamasını sağlamak.

3. Oturum Sonrası Görevler

- **Grup Çıktılarını Düzenlemek:**
Notları temiz bir formatta derlemek ve yazılı rapor haline getirmek.
- **Raporda Netlik Sağlamak:**
 - Önerileri, sonuçları ve alınan kararları yapılandırılmış bir şekilde ifade etmek.
 - Raporun kolay anlaşılabilir ve çalıştayın genel raporlamasına uyumlu olmasını sağlamak.
- **Geri Bildirim Almak:**
Hazırlanan raporu kolaylaştırıcıya ve gerekirse çalıştay organizatörlerine sunarak eksik veya yanlış bilgileri düzeltmek.

Ek 4.

Katılımcı Geribildirim Formu

Sayın katılımcı, Bu form, Hopa Kaymakamlığı, Hopa Belediyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi ve Hopa Ticaret ve Sanayi Odası tarafından 16-17 Ocak 2025 Perşembe- Cuma günü Hopa TSO, Hopa Kaymakamlığı, Hopa Belediyesi ve Hopa YEDAM toplantı salonlarında ortaklaşa düzenlenen Bağımlılıkla Mücadelede Önleme ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü Çalıştayı-2025 ile ilgili geribildirimlerinizin alınması amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda yazılı olan sorularla ilgili görüşlerinizi 1'den 5'e kadar olan numara ile derecelendirmenizi bekliyoruz. Derecelendirmede 1 en kötü ve 5 en iyi puanı temsil etmektedir. Forma isim yazmanız beklenmemektedir. Görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için teşekkür eder, saygılar sunarız.

Çalıştay Düzenleme Kurulu

Uygulama	1	2	3	4	5
Toplantı öncesinde toplantının organizasyonunun planlı bir şekilde yapıldığını düşünüyorum.					
Toplantı ile ilgili bilgilendirme belgelerine toplantı öncesinden başlayarak rahatlıkla ulaşabildim.					
Toplantı akışında zaman planlaması açısından bir sorun yaşamadım.					
Toplantı içeriğinde yer alan konular ilgimi çekti.					
Toplantı çalıştaylarına aktif katılım sunabildim.					
Toplantının sabah oturumu bilgi düzeyime katkı sundu.					
Toplantı çalıştaylarının konularının seçimi uygundu.					
Toplantı sırasında katıldığım çalıştaydan beklediğim verimi alabildim.					
Çalıştay salonunun fiziksel koşulları çalıştayın akışının yürütülmesine olanak sağladı.					
Çalıştayda kolaylaştırıcılar çalıştayın amaçlarına ulaşmasına katkı sağladılar.					
Toplantının sosyal akışı (foto, ara, yemek, vb.) toplantının içeriğini destekledi.					
Çalıştayı genel olarak olumlu buldum.					
Toplantının sonuçlarının topluma yansıtılabilmesini bekliyorum.					
(Varsa) Belirtmek istediğiniz diğer konuları yazınız.					

Çalıştaydan Kareler

Düzenleyen Kuruluşlar

- Hopa Kaymakamlığı
- Hopa Belediyesi
- Artvin Çoruh Üniversitesi
- Hopa Ticaret ve Sanayi Odası

Düzenleme Kurulu

- Dr. Öğretim Üyesi Şule NAMLI- Artvin Çoruh Üniversitesi- Düzenleme Kurulu Başkanı
- Zeki AKSU- Hopa Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdür V.
- Metin ALGÜR- Hopa İlçe Tarım ve Orman Müdürü
- Sezai AYDIN- Hopa İlçe Milli Eğitim Müdürü
- Bilal BAYKARA- Hopa Devlet Hastanesi- Psikolog
- Utku CİHAN- Hopa Belediyesi Başkanı
- Dr. Hakan ÇELİK- Hopa Devlet Hastanesi Başhekim
- Simge ÇAKIR- Hopa Belediyesi- Sosyolog
- Özgür DEDE- Hopa Gençlik Merkezi Müdürü
- Osman DEMİRCİOĞLU- Hopa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı
- Dr. Bulut DOĞAN- Artvin Çoruh Üniversitesi
- Cihan ERDOĞAN- Hopa Müftüsü
- Dr. Öğretim Üyesi Cafer GENÇ- Hopa Meslek Yüksekokulu Müdürü
- Ertan Cem GÜL- Hopa Ticaret ve Sanayi Odası İnsan Kaynakları Müdürü
- Aytekin İPEK- Hopa Sosyal Hizmet Merkezi Müdürü
- Bahar İSKENDER- Hopa Belediyesi- Psikolog
- Serkan KOYUNCU- Hopa Belediyesi- Sosyal Hizmet Destek Müdürü
- Enes İsmet MERCAN- Hopa Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM)- Psikolog
- Dr. Mehmet ŞEKER- Hopa Toplum Sağlığı Merkezi Müdürü
- Merve TOPÇU- Hopa Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM)- Sosyal Hizmet Uzmanı
- Özge UZUNKAYA- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürü
- Nurcan VAYIÇ- Hopa, Kemalpaşa Esnaf ve Sanatkarlar Odası
- Mehmet Zafer YAZICI- Gençlik İlçe ve Spor Müdürü
- Yaşar Ünal YAZICI- Hopa Yurt Kur Müdürü

Destekleyen Sivil Toplum Kuruluşları

- Hopa, Kemalpaşa Esnaf ve Sanatkarlar Odası
- Artvin Hopa Spor
- Hopa Şoförler Odası
- Hopa Atatürkçü Düşünce Derneği
- Hopa İmam Hatip Lisesi Mezunlar ve Mensuplar Derneği
- Hopa, Kemalpaşa Esnaf ve Kefalet Kooperatifi

- Hopa K     Sanayi Sitesi
- Hopa Őehirlerarası Terminali Yazıhane İŐletmecileri ve T  m Esnaflar Taşıma ve İŐletme Kooperatifi
- Hopa Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
- Artvin İŞ Adamaları Derneği
- Hopa, Kemalpaşa Ziraat Odası Başkanı
- Otob    ler Derneği
- Hopa Y  k Taşıma Kooperatifi
- Muhtarlar Derneği Başkanı

İletişim

- **Serkan KOYUNCU**- Hopa Belediyesi- Sosyal Hizmet M  d  r  / Kuledibi Mahallesi Turgay Ciner Caddesi NO:4/B Hopa, Artvin e- mail: serkan-08@hotmail.com
- **Dr. Mehmet ŞEKER**- Hopa Kaymakamlığı- Toplum Sağlığı Merkezi Başkanı Kuledibi Mahallesi Turgay Ciner Caddesi No: 4 Hopa, Artvin e- mail: m.sheker@yahoo.com